

LEIVOTAAN YHDESSÄ

Leivontakerho Silkinportin toimintakeskuksessa maahan-
muuttajanaisten kotoutumisen tukemiseksi

Ratta Thaengthong

Maija Vanhanen

LEIVOTAAN YHDESSÄ

Leivontakerho Silkinportin toimintakeskuksessa maahanmuuttajanaisten kotoutumisen tukemiseksi

Ratta Thaengthong ja Maija Vanhanen

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Thaengthong, Ratta & Vanhanen, Maija. Leivotaan yhdessä. Leivontakerho Silkinportin toimintakeskuksessa maahanmuuttajanaisten kotoutumisen tukemiseksi. Helsinki, kevät 2015, 52 s., 6 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosionomi (AMK).

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja toiminnallinen. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tukea maahanmuuttajanaisten kotoutumisprosessia. Toiminnan avulla pyrittiin lisäämään osallistujien kulttuurista osaamista, jotta heillä olisi valmiutta ja rohkeutta toimia eri kulttuureissa ja niitä edustavien ihmisten kanssa luontevasti, ennakkoluulottomasti ja erilaisuutta kunnioittaen. Lisäksi tarkoituksena oli, että leivontakerhossa osallistujien sosiaalisten taitojen kehittyminen ja sosiaalisten verkostojen laajentuminen mahdollistuisivat.

Opinnäytetyön tavoitteena oli leivontakerhon kautta tukea osallistujien kotoutumista ja vahvistaa heidän voimavarojaan vertaiskeskustelussa, sekä lisätä osallisuutta yhteisessä tekemisessä ja edistää suomen kielen taidon kehittymistä. Tavoitteena oli myös organisoida uuden tyyppinen leivontakerho Vantaan kaupungin Silkinportin toimintakeskuksessa ja kehittää yhteistyötä Silkinportin toimintakeskuksen ja Vantaan Nicehearts ry:n välillä.

Saatujen kokemusten ja palautteiden perustella leivontakerho koettiin voimaväralähteeksi ja voimaannuttavaksi. Naiset kokivat suomen kielen taitonsa ja savenavarastonsa kehittyneen. Leivontakerhon sisäisen luottamuksen ja yhteisen tekemisen ansiosta naiset pitivät erilaisuutta arvokkaana ja hyväksyivät toisensa sellaisinaan. Leivontakerhossa syntyi uusi yhteisö, jossa eri kulttuuritaustaisilla ihmisillä oli vahva yhteishenki.

Asiasanat: maahanmuuttajat, naiset, sosiaaliohjaus, ryhmätoiminta, kotoutuminen, yhteisöllisyys, osallisuus, kulttuurienvälinen kompetenssi, kulttuurisensitiivisyys, vertaistoiminta, voimaantuminen

ABSTRACT

Thaengthong, Ratta and Vanhanen, Maija.

Baking together- Baking class for immigrant women at Silkinportti center.

52 p., 6 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services.

Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis is a development project. The aim of the thesis was to support immigrant women in the integration process by helping them to develop skills they need on daily basis. In order to achieve the aim of the thesis, a communal group for women was developed at Silkinportti center.

The main methods of the thesis were baking, informal conversation and social guidance. Baking classes were performed five times, each class was planned in advance. The baking classes started with the preparation of the kitchen while sharing thoughts with other group members. After the group finished baking the group gathered at the table to enjoy pastry with coffee and discuss different topics. Some of the women stayed afterwards to receive social guidance.

Results showed that women had benefited from the baking classes. They had developed their social skills, learned many new words and their Finnish language skills had also developed. Most of the women stated they felt more comfortable speaking Finnish. Most importantly the communal baking class empowered the group.

Silkinportti center will proceed the function of the baking class as it was considered a success. Most importantly women who participated admitted that baking is a fun and functional way to support integration.

Key words: integration, social guidance, empowerment, community.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2.1 Vantaan maahanmuuttajapalvelut ja maahanmuuttajatyötiimi	3
2.2 Silkinportin toimintakeskus.....	4
2.3 Vantaan Nicehearts ry	4
2.4 Naisresurssikeskus Pihlaja	5
3 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN	6
4 RYHMÄTOIMINTA KOTOUTUMISEN TUKENA.....	9
4.1 Vertaistoiminta	10
4.2 Yhteisöllisyys	11
4.3 Osallisuus ja voimaantuminen	12
5 MONIKULTTUURINEN SOSIAALIOHJAUS	14
5.1 Kulttuurienvälinen kompetenssi	16
5.2 Kulttuurisensitiivisyys.....	16
6 TOIMINNAN TOTEUTUS.....	18
6.1 Tavoitteet	18
6.2 Suunnittelu.....	19
6.3 Toteutus.....	20
6.3.1 Muffinit.....	20
6.3.2 Sämpylät.....	22
6.3.3 Mokkapalat	23
6.3.4 Rahkapiirakka.....	25
6.3.5 Juustokakku.....	26
7 TOIMINNAN PALAUTTEET	28
7.1 Osallistujien palautteet.....	28
7.2 Yhteistyötahojen palautteet	31
7.2.1 Vantaan kaupungin maahanmuuttajatyötiimi	31
7.2.2 Silkinportin toimintakeskus	32
7.2.3 Vantaan Nicehearts ry	33
8 POHDINTA	35
8.1 Eettisyys ja luotettavuus	37
8.2 Ammatillinen kasvu.....	39
LÄHTEET	42
LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET RYHMÄLÄISILLE	47

LIITE 2: VANTAAN NICEHEARTS RY HAASTATTELUKYSYMYKSET	48
LIITE 3: OHJEKIRJE SILKINPORTTIIN.....	49
LIITE 4: TAULUKKO. KÄYTÄNNÖSSÄ TOTEUTUNEET LEIVONTAKERHON ASIASISÄLLÖT.....	50
LIITE 5: SOPIMUS KUVAAMISESTA	51
LIITE 6: LEIVONTAKERHON MAINOS	52

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheen valinta liittyy omaan taustaamme: olemme maahanmuuttajia. Omien kokemustemme vuoksi haluamme tukea ja ohjata maahanmuuttajanaisia kotoutumisprosessissa. Haluamme olla heille esimerkkeinä siitä, että integroituminen on mahdollista kaikille. Koemme, että pystymme hyödyntämään ohjaustyössä omaa kokemustamme ja auttamaan asiakkaita voimaantumaaan.

Harjoittelun aikana Vantaan maahanmuuttajapalveluissa harjoittelun ohjaaja Pirkko Matkaselkä ehdotti, että tekisimme opinnäytetyön Silkinportin toimintakeskuksessa. Harjoittelun aikana saimme mahdollisuuden pitää luennon kulttuuritietoisuudesta Vantaan Nicehearts ry:n naisryhmälle. Esityksen jälkeen päätimme, että haluamme opinnäytetyömme liittyvän maahanmuuttajanaisten kotoutumiseen.

Silkinportin toimintakeskuksessa toimi aikaisemmin vapaaehtoisvoimiin leivontakerho. Vapaaehtoinen ei kuitenkaan pysynyt jatkamaan ohjaajan tehtäviä, eikä hänen tilalleen löytynyt uutta ohjaajaa. Leivontakerhosta kiinnostuneita asiakkaita oli myös liian vähän. Kuitenkin leivontakerho on aikaisemman kokemuksen mukaan ollut suosittu kerho. Matkaselän mukaan, pitäisi saada vapaaehtoiset ja asiakkaat taas kiinnostumaan leivontakerhon toiminnasta. (Matkaselkä 2014.)

Oli tarve organisoida ja käynnistää uudistunut leivontakerho Silkinportin toimintakeskuksessa. Leivontakerho päätettiin suunnitella sellaiseksi, että sen ohjaajina voivat toimia myös Silkinportin opiskelijat. Leivontakerho tulisi tarjoamaan leivonnan lisäksi myös ohjattua keskustelua. Leivontakerhotoiminnan tarkoituksena oli myös kehittää yhteistyötä Silkinportin toimintakeskuksen ja Vantaan Nicehearts ry:n välillä. Aikaisemmin oli haasteena se, että asiakkaat olivat vain Silkinportin omia kävijöitä, eikä ole ollut osallistujia Silkinportin ulkopuolelta.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja sen tavoitteena on käytännön toiminnan suunnittelu, ohjeistaminen ja toteutus. Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen eli kehitimme ja kokeilimme uuden toiminnan menetelmiä ja työtapoja. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 33.) Toimintaamme kuului leivontakerhossa leivonnan ja keskustelun ohjaus. Ohjaustoiminta toteutuksen aikana tarkoittaa läsnäoloa, tukemista ja neuvomista.

KULTSI- eli Kulttuurisensitiivisen tukitoiminnan mallintaminen- hanke käynnistyi vuonna 2011. Kyseessä on 4-vuotinen hanke, jonka tarkoituksena on tukea maahanmuuttajanaisten sopeutumista ja toimimista Suomessa. Kultsi toimii Vantaan Nicehearts ry:n tiloissa Tikkurilan juna-aseman välittömässä läheisyydessä. Kultsissa järjestetään monenlaista toimintaa ja siellä työskentelee useita vapaaehtoisia. Vapaaehtoiset opettavat suomen kieltä ja ATK-taitoja sekä vetävät käsityökerhoa. Suosittuja ovat olleet nyttärit ja normaalien arkisten asioiden oppimistunnit. Tiloista löytyy tietokoneita ja apua annetaan vaikkapa työhakemuksen tekemisessä. (Kontkanen 2014.) KULTSI-hanke tukee naisten kotoutumista toiminnan kautta, samoin kun meidän Leivotaan yhdessä – leivontakerho.

Hankkeita kehitetään ja toteutetaan jatkuvasti sosiaalityössä. Uskomme, että opinnäytetyön toteutuksen prosessi tukee meidän kulttuurien välisen kompetenssimme kehittymistä ja lisää kulttuurisensitiivisyyttä. Ammatillisen kasvun kannalta monikulttuurisen sosiaaliohjauksen taidot ovat oleellisia sosiaalityössä. Monikulttuurisen sosiaaliohjauksen taidot kehittyivät ja vahvistuivat toiminnan toteutuksen kautta. Sosiaalialan ammattilaisen on osattava myös ohjata ryhmiä. Ohjattava ryhmä voi olla asiakasryhmä tai työyhteisön ryhmä. Sosiaalialan ammattilaisina koemme, että opinnäytetyön toiminnan toteutuksesta saatu kokemus kehitti osaamistamme ja antoi tarpeellisia taitoja hankkeiden ja projektien toteuttamiseen tulevaisuudessa.

2 YHTEISTYÖKUMPPANIT VANTAAN MAAHANMUUTTAJAPALVELUT JA VANTAAN NICEHEARTS RY

2.1 Vantaan maahanmuuttajapalvelut ja maahanmuuttajatyötiimi

Vantaan maahanmuuttajapalvelut antavat vantaalaisille maahanmuuttajille neuvontaa ja ohjausta, kertoo kaupungin ja järjestöjen eri palveluista ja ohjaa niihin. Vantaan maahanmuuttajapalvelut auttavat myös erilaisissa asioissa liittyen sosiaalitoimen palveluihin ja tarvittaessa ovat mukana asiakastapaamisissa. Viranomaisille Vantaan maahanmuuttajapalvelut tarjoavat konsultointia, neuvontaa ja koulutusta liittyen maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen. Vantaan maahanmuuttajapalvelut tekevät yhteisöllistä sosiaalityötä eri puolella Vantaata järjestämällä alueellisia tilaisuuksia ja ryhmätoimintaa sekä osallistumalla muun muassa vanhempainiltoihin ja asukastilaisuuksiin. (Vantaan kaupunki 2015.)

Vantaan maahanmuuttajapalveluiden yksikköön kuuluva maahanmuuttajatyön tiimi on pieni viiden hengen ryhmä: kaksi palveluohjaaja, kaksi sosiaaliohjaaja ja yksi maahanmuuttajakoordinaattori. Tiimissä maahanmuuttajakoordinaattorit ovat perinteisesti tehneet paljon alueellista työtä, mutta hiljalleen toiminta on siirtymässä koskemaan enemmän aihealueita kuin maantieteellisiä alueita. (Maahanmuuttajatyö tiimin toimintakertomus 2011, 4.)

Tiimivastaavan maahanmuuttajakoordinaattorin Pirkko Matkaselän tehtäviin kuuluu muiden palveluohjaajien sekä sosiaaliohjaajan työn tukeminen ja heidän ohjaaminen ja neuvonta. Lisäksi hän vastaa yksikön työn kehittamisestä. Hänellä on myös asiantuntijatehtäviä. Asiantuntijatehtäviin kuuluu maahanmuuttajakysymysten koordinointi, Vantaan maahanmuuttajatyön edustaminen sekä muiden kaupungin viranomaisten konsultointi maahanmuuttajakysymyksissä. (Tehävän kuva 2014.)

2.2 Silkinportin toimintakeskus

Silkinportti on Tikkurilassa sijaitseva Vantaan kaupungin toimintakeskus, jossa järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa monenlaista toimintaa. Silkinportin toimintakeskuksessa on mahdollisuus opiskella suomen kieltä, harrastaa kädentaitoja, tavata muita maahanmuuttajia, osallistua miesten omaan keskusteluryhmään ja saada tietoa itseä kiinnostavista asioista. Lisäksi Silkinportista saa ohjausta ja neuvontaa mm. erilaisista kursseista ja palveluista suomen, englannin, venäjän, amharan ja tigrinjan kielillä (muilla kielillä sovitusti). Silkinportissa toimii lisäksi myös vapaaehtoistyöntekijöiden joukko ja siihen saavat halukkaat liittyä. Silkinportin toiminta on kaikille maksutonta. (Vantaan maahanmuuttajapalvelut 2014, 4.)

2.3 Vantaan Nicehearts ry

Vantaan Nicehearts ry toimii alueellisena Naisresurssikeskuksena. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on tyttöjen ja naisten yhteisöllisen, omaehtoisen toiminnan tukeminen. Toiminnalla pyritään luomaan pitkäkestoisia naisten ja tyttöjen keskinäisiä verkostoja sekä edistämään eri kulttuuristen ja eri-ikäisten tyttöjen ja naisten kohtaamista arjessa. (Vantaan Nicehearts ry, ia.) Vantaan Nicehearts ry:n toiminta on saanut alkunsa tytöille suunnatusta nuorisotyöstä vuonna 2001. Yhdistys tekee työtä tyttöjen ja naisten hyvinvoinnin edistämiseksi, alueellisen vaikuttamisen ja osallisuuden lisäämiseksi sekä tasa-arvon, integraation ja kotouttamisen edistämiseksi. Yhdistyksen palveluita ovat sosiaalinen tukitoiminta, tyttötyö, naisten työllistymisen tukitoimet ja yrittäjyyden edistäminen, kehitys- ja tutkimustoiminta sekä avoin kulttuuri- ja harrastustoiminta. Toiminnassa on mukana vahva vapaaehtoistyöntekijöiden verkosto. Heitä on mukana parisen kymmentä ja heidän mukana olonsa myötä tytöille ja naisille mahdollistuu mm. suomen kielen ja tietotekniikan oppiminen, käsityöpajat ja uusiin ystäviin tutustuminen. Vapaaehtoiset ovat myös ideoimassa ja toteuttamassa monia tytöille ja naisille järjestettäviä tilaisuuksia ja retkiä. (Vantaan Niceheartsin yhteisöbondi 2014, 4.)

2.4 Naisresurssikeskus Pihlaja

Naisresurssikeskus Pihlaja on Vantaalla toimiva yhteisöllinen työtila. Pihlajan asiakkaat ovat maahanmuuttajanaisia, joille järjestetään palveluohjauksen avulla yksilöllisiä ja toimivia ratkaisuja arjen pulmiin. Pihlajan toiminnan periaatteita ovat tasa-arvoisuus, suvaitsevaisuus, luovuus ratkaisujen löytämiseen, joustavuus sekä ekologisuus. Naisresurssikeskus Pihlaja osallistuu useisiin hankkeisiin ja projekteihin. (Vantaan Nicehearts ry 2012.) Yhdistys ylläpitää Suomen ainoa toiminnassa olevaa naisresurssikeskusta, Naisresurssikeskus Pihlajaa Vantaan Tikkurilassa. Tämä toimii kohtaamispaikkana, johon eri-ikäiset ja -kulttuuriset tytöt ja naiset voivat vapaasti tulla omine ideoineen ja toiveineen. Tavoitteena on aina ollut koota yhteen ihmisiä, joilla on mahdollisuus ja halu auttaa kanssasisariaan ja heidän perheitään. Yhdistyksen palvelut toteutetaan kulttuuri- ja sukupuolisensitiivisellä työotteella yksilöä kunnioittaen ja kokonaisvaltaisesti auttaen. (Vantaan Niceheartsin yhteisöbondi 2014, 4.)

3 MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN

Laki kotoutumisen edistämisestä koskee niitä henkilöitä, joilla on voimassa oleva oleskelulupa tai oleskeluoikeus Suomessa tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaan. Tämän lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja lisätä mahdollisuutta osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen on myös osa lakia kotoutumisen edistämisestä. Laissa kotoutumisen edistämisestä viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla pyritään edistämään ja tukemaan maahanmuuttajan kotoutumista. Lisäksi tuetaan maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurien ylläpitoa. Tämän lain mukaan kotoutuminen on maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia taitoja, tietoja ja valmiuksia. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010.)

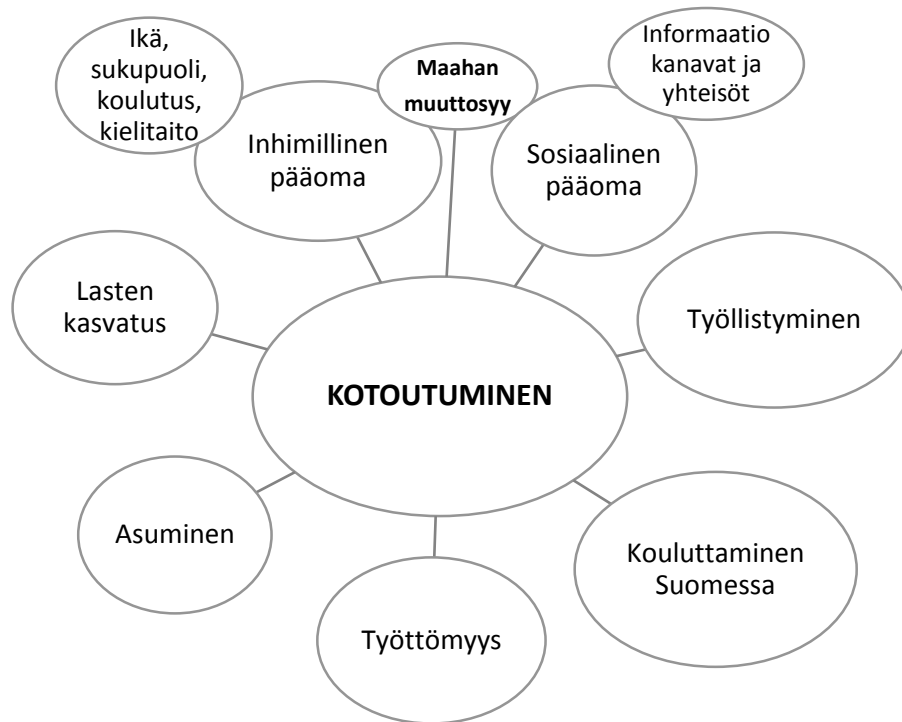
Kotoutuminen on maahanmuuttajille tietojen ja taitojen saavuttamista, työllistymistä, kouluttautumista ja sosiaalista kansakäymistä kantaväestön kanssa. Kotoutumisen tavoitteena on hankkia suomalaisen yhteiskunnan aktiivisen ja tasa-vertaisen jäsenen tarvittavia valmiuksia. Maahanmuuttajilla olisi mahdollisuus tehdä omaan elämään vaikuttavia päätöksiä ja saada tasavertaisen asema yhteiskunnassa. Jotta tasavertaisuuden ja valinnanvapauden periaate toteutuisi, maahanmuuttajilla olisi mahdollisuus myös ylläpitää omaa kulttuuriaan, uskontoaan ja elämänkatsomustaan. (Voima 2005, 9–13.)

Integraatio on prosessi, johon maahanmuuttaja asettuu ja tulee osalliseksi uuteen maahan sosiaalisesti, taloudellisesti ja poliittisesti. Integraatiolla ja kotoutumisella tarkoitetaan myös osallistumista uuteen yhteiskuntaan sekä oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä. Yhteiskuntaan sopeutuminen etenee eri tavoin ja eri nopeudella. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 17–20.) Kotoutumisen moniulotteisessa prosessissa on toimintatapoihin ja uusiin asioihin tutustumista ja vanhan tutun tavan jättämistä. Miten hyvin maahanmuuttaja löytää sopivan tasa-

painon kahden kulttuurin välillä vaikuttaa hänen hyvinvointiin. (Schubert 2013, 64.)

Maahanmuuttajien kotoutumisen prosessi etenee yksilöllisesti ja siihen vaikuttavat monet asiat kuten lähtötilanne, lähtömaan kulttuuri, kielitaito sekä koulutus ja lähiympäristön tuki. Lisäksi oma persoonallisuus vaikuttaa myös uuden kulttuurin sopeutumiseen, sillä joustava ja avoin ihminen sopeutuu muita paremmin. Mukavassa ja tervetulleissa ympäristössä maahanmuuttajien kotoutuminen olisi helpompaa, kuin syrjinnässä tai välinpitämättömässä ympäristössä. Kotoutumisessa tärkeänä on maahanmuuttajan oman kulttuurin kunnioittaminen ja sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan. (Räty 2002, 120, 124–129.) Ilman suomen kielentaitoa maahanmuuttajilla on riskinä yksinäisyys ja eristäytyminen. Kielen osaamattomuus ei vaikuta vain työllistymiseen, mutta myös sosiaalisen verkoston syntymiseen. On tärkeää olla yhteydessä toisiin ihmisiin, koska ystävyys ja tuttavuus luovat yhteisöllisyyttä. (Pehkonen 2005, 74–75.)

Maahanmuuttajien kotoutumisessa vaikuttavat monet tekijät (KUVIO 1). Suomen kielen osaamattomuus, työttömyys ja sosiaalisen verkoston vähäisyys tai puutteellisuus hidastaa potentiaalisesti kotoutumisprosessia. (Pehkonen 2005, 76–77.) Maahanmuuttajanaisten kotoutumisen haasteet ovat lähinnä uuden kielen oppiminen ja oman kulttuurin poikkeavat perheroolit ja asemat uudessa maassa. Moni kulttuuri rajoittaa naisten liikkumista kodin ulkopuolella, tämä voi huomattavasti vaikeuttaa naisten sopeutumista ja kotoutumista uuteen yhteiskuntaan. Suomessa tarjotaan maahanmuuttajanaisille mahdollisuuksia tasa-arvoiseen elämään, mutta suomalaisen kulttuurin tavat ovat niin erilaisia ja monet tavat saattavat olla ristiriitaisia naisten oman kulttuurin kanssa. Joten uuden kulttuurin omaksuminen ja tasapainon löytäminen voivat olla naisille hyvin haasteellista. Tästä voimme todeta, että maahanmuuttajanaisten kotoutumisen tuen tarve on hyvin suuri. (Säävälä 2011, 18–19, 31–34.)

Kuvio 1 Erilaisten tekijöiden vaikutus kotoutumisessa (Pehkonen 2005, 77)

Kunnat, seurakunnat, järjestöt ja yhdistykset järjestävät erilaisia kotouttamistoimintoja maahanmuuttajille. Toimintojen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista sekä työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Kotouttamistoimintoja ovat sosiaalinen, tiedollinen ja toiminnallinen toiminta. Sosiaaliset toiminnot ovat niitä toimintoja, jotka vahvistavat maahanmuuttajien psykososiaalista tilannetta ja mahdollistaa sosiaalisten verkostojen sekä vertaisryhmien luomista. Tiedolliset toiminnot kehittävät maahanmuuttajien suomen kielitaitoa, yhteiskuntataittoa ja työllistymisedellytyksiä. Toiminnalliset toiminnot ovat esimerkiksi kerhot, retket ja virkistäytymisleirit. (Mikkonen 2005, 57–59.)

4 RYHMÄTOIMINTA KOTOUTUMISEN TUKENA

Ryhmätoiminta mahdollistaa osallisuuden kokemuksen, joka edistää ihmisen hyvinvointia ja terveyttä sekä antaa elämään mielekkyyttä. Ryhmässä syntyy sosiaalista pääomaa, sosiaalista minuutta ja kokemusta, että ihminen kuuluu tiettyyn ryhmään tai yhteisöön, ja siinä häntä tarvitaan. Osallisuuden kokemista voidaan kutsua myös voimaantumiseksi tai valtaistumiseksi. Ryhmätoiminnassa voidaan harjoitella yhdessä tekemistä, toisen kuuntelemista, luottamusta ja kiinnostusta toisen mielipiteitä kohtaan. (Mehtola 2012, 6–8.)

Väestöliitto teki selvityksen keväällä 2003 haastatteleamalla viranomaisia, kansalaisjärjestöjen edustajia ja maahanmuuttajien järjestöjen työntekijöitä, joilla oli oman toimintansa kautta hyvä näkemys työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien tilanteesta. Haastateltavien mukaan toimintoihin osallistuminen auttaa työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kielen oppimista, muihin kulttuureihin tutustumista ja saamaan päivän sisältöä sekä säännöllisen päiväjärjestyksen. (Mikkonen 2005, 59–62.)

Ryhmätoiminnan avulla tuetaan ryhmäläisten vuorovaikutusta ja kokemuksen, ajatuksen ja tunnelman jakamista, jolloin yksilön itsensä ja toisen ymmärtäminen mahdollistuu. Toiminnallisen menetelmän ei tarvitse olla surrealistinen, vaan konkreettisen tehokas ja herättää elämyksellisyyden ja osallistumisen intoa. Tekemällä ihmiselle on helpompi ilmaista itseään, jolloin tunteet, asenteet ja arvot tulevat esiin. Lisäksi ihminen saa toteuttaa sellaista, johon ei vain keskustelemalla pysty. Toiminnassa ihminen pääsee käyttämään luovuutta, kekseliäisyyttä ja mielikuvitusta. Ihminen voi saavuttaa ryhmässä onnistumisen kokemusta, iloa, elämystä ja uusia voimavaroja omien vaikeiden tilanteiden ratkaisuun. Toiminnallisessa menetelmässä on enemmän toimintaa ja vähemmän puhumista. Keskustelu on vasta kun puretaan työskentelyä ja jaetaan kokemusta muiden kanssa. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 191–194.) Toiminnallisuuden kautta voidaan tukea kielenopetusta. Tällöin ryhmän heterogeenisyykskään ei ole niin suuri haaste kuin perinteisessä luokkaopetuksessa, koska ruuanlaittoa voivat opetella yhdessä niin luku- ja kirjoitustaidot-

tomat kuin lukutaitoiset ja kouluja käyneet. Toiminnallisessa opetuksessa eri tavoin oppivilla ihmisillä on mahdollisuus oppia omien kykyjensä mukaan. (Hernandez & Matkaselkä 2012.)

Ryhmän ensimmäisessä tapaamisessa tulee huolellisesti suunnitella, sillä ensimmäisellä kerralla tutustutaan tilaan, toisiin ryhmäläisiin ja ohjaajiin sekä sovietaan pelisäännöt. Ryhmän koosta riippumatta ryhmässä sovitaan yhdessä pääsyn esteestä ilmoittautumisesta, aikataulusta sekä sen noudattamisesta ja puhelimen käytöstä ryhmän aikana. Ennen tapaamista ohjaajien tulee etukäteen miettiä kysymyksiä, joiden kautta tutustuminen edistyy. Jokainen saa kertoa itsestään sen verran kuin tuntuu hyvältä. Ohjaajien tulee myös esittäytyä ja kertoa itsestä, lisäksi toiminnan keskeisestä ajatuksesta sekä sisältöä ja ryhmänkertojen aiheet. (Natunen 2012, 31–33.)

Toimintaryhmässä ollaan oltu yhdessä, tutustuttu, jaettu kokemuksia, käsitelty menneitä ja suunniteltu tulevaa, joten ryhmän loppuminen usein aiheuttaa monenlaisia tunteita. Se voi tuoda esille surun, pelon tai ahdistuksen. Ryhmässä voidaan sopia ja suunnitella yhdessä yhteistä tekoa esimerkiksi juhlaa. Juhlassa voisi pitää ryhmän tuotoksien näyttelyn, muun esityksen tai ryhmä voi tavata ja ruokailla yhdessä. Ryhmän on hyvä sopia myös ryhmän päättämisen jälkeisestä yhteydenpidosta keskenään. (Natunen 2012, 31–33.)

4.1 Vertaistoiminta

Suomessa sosiaali- ja terveysalalla vertaisryhmiä ja vertaisverkostoja ovat lisääntyneet viime vuosina, joka on merkki siitä, että ihmisten tarve jakaa kokemuksia ja saada tietoa muilta on kasvanut (Nylund 2005, 195–196). Vertaisryhmiä voidaan järjestää kaikille ikään tai taustaan katsomatta. Samassa tilanteessa olevat tai samankaltaisia asioita kokeneet ihmiset voivat tukea toisiaan vertaisryhmässä. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 212–213.) Vertaistoiminnan ideana on samassa tilanteessa olevien ihmisten kohtaaminen. Ihmisellä on usein helpompi jakaa vaikeita asioita samankaltaisia kokemuksia kokeneiden kanssa. Kokemusten ja ajatusten jakamisessa, ihmi-

nen voimaantuu ja jaksaa paremmin selvitä arjen haasteista. Vertaisryhmässä on mahdollisuus käsitellä koko elämänkaarta ja sen muuttuvia asioita. (Joensuu & Rustanius 2005. 6–7.)

Vertaisryhmä on ihmisen lähellä oleva yhteisö, jossa voi vaihtaa elämäkokemuksia sekä saada arjen uuden ja hyödyllisen oppimista. Vertaistoiminnan tärkeys korostuu silloin, kun ihmisen elämäntilanne muuttuu huomattavasti tai oman identiteetin rakentuessa. Vertaistoiminta perustuu tasa-arvoisuuteen, avoimuuteen ja toisen ihmisen kunnioittamiseen. Jokaisella on omia elämäkokemuksia ja jokainen on oman elämän paras asiantuntija. Vertaisryhmässä voi saada kokemuksia ja hyödyntää sekä jakaa elämänkohtaloita, ongelmia ja yhteisiä elämänvaiheita. Ryhmässä voi saada samanhenkisiä ystäviä, piristystä arkeen ja myös aikaa itselle. Saatu kokemus, elämys tai käytännön vinkki ovat merkittäviä ihmisen jokapäiväisessä elämässä, nämä voivat auttaa ihmistä selviytymään oman elämän pienistä tai isoista arkiasioista. (Kuuskoski 2003, 30–33.)

Erään tutkimuksen mukaan mitä enemmän ihmisillä on osallistumista, luottamusta tai sosiaalista tukea, sitä enemmän he kokevat terveytensä paremmaksi. Kokemus omasta hyvinvoinnista voi vaikuttaa terveyteen. Vertaisryhmä ei edellytä kriisiä, ongelmaa tai sairautta, sillä vertaistoimintaa voi muodostua muulla tavalla, joka yhdistää ihmisiä yhteen. Vertaistoiminnassa jokaisen asiantuntijuutta omaa elämää koskevissa asioissa korostuu. (Jantunen 2010, 85–88.) Vertaistoiminta muodostuu erilaisten ihmisiä yhdistävien asioiden perustella, se on sosiaalista tukea, jota annetaan toisilleen ja jokaisella on jokin yhdistävä ongelma tai vaikea elämäntilanne. Vertaistuki on toisten auttamiseen pyrkiviä vastavuoroisia suhteita, joissa yhdessä jaetaan ja käsitellään elämäntilanteita. (Jantunen 2010, 85–93.)

4.2 Yhteisöllisyys

Eräsaaren (2009) teoksessa saksalainen filosofi Hannah Arendtin mukaan ihmisestä tulee ihminen vain yhdessä muiden ihmisten kanssa. Ihmisyys syntyy

kanssakäymisestä ja vuorovaikutuksesta. Arendt myös korostaa, että yhteen tuleminen tarkoittaa tapaamista, yhdessä tekemistä, keskustelua, toisten kuuntelua, kuulluksi tulemistä ja omien väittelyjen esittämistä sekä erimielisyyksien käsittelyä. (Eräsaari 2009, 67–69.) Yhteisöllisyyden voimalla uskotaan parantavan monenlaisien yksilöllisten ja yhteiskunnallisten ongelmia. Yhteisöä pidetään turvapesänä yksilöille. (Herranen & Kivijärvi 2009, 159–160.)

Yhteisöllisyyden kokemisen nykypäivänä ei tarvitse perustua samanlaiselle kulttuuriselle vaan monenlaisiin vastavuoroisuuksiin, sosiaalisiin verkostoihin ja pieniin yhteisiin kiinnostuksiin (Herranen & Kivijärvi 2009, 180–182). Yhteisöllinen vuorovaikutus voi ehkäistä ja korjata syrjäytymisen aiheuttamia sosiaalisia ongelmia. Yhteistoiminta, kohtaaminen ja vuorovaikutus voivat edistää hyvinvointia ja terveyttä. (Hyväri & Nylund 2010, 29–34.)

Monilla maahanmuuttajilla on yhteisöllinen kulttuuri kotimaassaan. Uudessa maassa sosiaalisten verkostojen puute voi aiheuttaa maahanmuuttajille yksinäisyyttä ja arkielämän sujumisen vaikeutumista. Läheisverkostoihin kuuluvat perhe- ja sukulaissuhteet sekä yhteisiin kiinnostuksiin tai asunalueeseen liittyvät ystävä- ja naapuriverkostot. Vertaisverkostoissa ovat ihmiset, joilla on samankaltaisia elämäntilanteita ja kokemuksia. (Harju-Tolppa 2004, 19–23.)

4.3 Osallisuus ja voimaantuminen

Kun maahanmuuttaja muuttaa uuteen maahan, hänen sosiaalisia verkostoja häviää sekä tuttu arki muuttuu täysin toisenlaiseksi, jolloin hänelle syntyy huolia ja turhautumista, jotka vaikeuttavat kotoutumista. Ryhmätoiminnassa ihmisen yksinäisyyden tunnetta lieventyy ja osallisuuden tunnetta vahvistuu. Mukavan yhdessä tekemisen lisäksi ihmisen sosiaaliset verkostot laajenevat ja uusien ihmisten sekä näkökulmien avulla ihminen löytää ratkaisuja ja keinoja arjen ongelmiin tai oman elämän hallintaan. (Joensuu & Rustanius 2005. 6,12.)

Voimaantumisen prosessia voi hyödyntää aktiivisesti, rakentamalla luottamusta itseään, vahventamalla tarpeellisuuden tunteita, kehittämällä taitoja ja löytämäl-

lä uusia voimavaroja. Voimaantumisella on myös epäsuoria etuja, esimerkiksi uusien sosiaalisten verkostojen rakentuminen, nykyisten sosiaalisten verkostojen ylläpito sekä vertaistuen laajentaminen yhteisten harrastuksien ja ajatusten kautta. (Adams 2008, 197.) Naisten voimaantumisen ja innostamisen edistäminen on mahdollista pienin ja käytännöllisin askelin. Maahanmuuttajanaيسille suunnattu ryhmätoiminta antaa mahdollisuutta luoda uusia kontakteja, jolloin he voivat ryhmässä jakaa arkea ja naisena olemista omista taustoista huolimatta. Muuttuneessa elämäntilanteessa elämän tasapainon löytäminen on tärkeätä omanarvontunnon ja voimaantumisen kannalta. Naiset voivat ryhmässä löytää keinoja ratkaista ongelmia tai ennaltaehkäistä niitä kuten esimerkiksi keskustelemalla toisten naisten kanssa. Kohtaaminen voi mahdollistaa, että ongelmat purkautuvat jonkinlaiseen ratkaisuun tai tilanteiden helpottamiseen. (Harju-Tolppa 2004, 14–19.)

5 MONIKULTTUURINEN SOSIAALIOHJAUS

Sosiaalialan työtehtävänä on työskennellä asiakkaan hyväksi ja hänen parhaakseen ottaen huomioon hänen hyvinvointinsa, itsenäisyytensä ja toimintakykynsä, sekä asiakkaan osallisuus lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa. Sosiaaliohjaustyössä tärkeänä on työntekijän ja asiakkaan kohtaaminen sekä toimivan vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen ylläpitäminen. Toimivassa työskentelyssä vaaditaan osapuolten läsnäolo, toinen toisensa kuuleminen ja yhteinen ratkaisujen löytäminen. Työntekijä toimii ikään kuin asiakkaan asioiden ajaminen ja edun valvominen sekä palvelujen koordinoiminen ja verkostojen luominen. (Helminen 2013, 243–246.)

Ohjaustyö on usein haasteellista sosiaalista vuorovaikutusta, jossa jatkuvasti rakennetaan ja neuvotellaan. Ohjauksella pyritään kehittämään ja edistämään asiakkaan elämän tilannetta. Tästä näkökulmasta monikulttuurisen ohjauksen perusta on samanlainen kuin muussa ohjaustyössä. Kuitenkin monikulttuurisessa ohjaustilanteessa voi usein esiintyä erilaisia odotuksia, olettamuksia ja käsitteitä ohjauksesta. (Korhonen & Puukari 2013b, 94.) Suomalaisessa ohjaustyössä ohjaajan ja asiakkaan välit voivat olla epämuodolliset, kaverilliset ja tasa-arvoiset. Toisaalta yhteisöllisessä ohjauskulttuurissa ohjaajan ja asiakkaan suhde on asiallinen ja muodollinen sekä ohjaajalla on auktoriteettiasema ohjaustilanteessa. Nämä erot voivat asettaa haasteita ohjaustilanteen onnistumiselle monikulttuurisessa ohjaamisessa. (Korhonen 2013, 66.)

Monikulttuurinen ohjaus ja neuvonta tarkoittavat sellaista ohjaus- ja neuvontatoimintaa, jossa kulttuurien erilaisuus on keskeinen lähtökohta ja jossa pyritään kaikissa vaiheissa ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon kulttuurieroista nousevat haasteet etsittäessä yhdessä ohjattavan kanssa ratkaisuja hänen kysymyksiinsä. Monikulttuurisessa ohjauksessa ja neuvonnassa on erityisesti kysymys siitä, että ohjaaja kasvaa yhä tietoisemmaksi omasta kulttuuritaustastaan ja sen vaikutuksesta ajatteluunsa toimintaansa. Näin hän oppii toimimaan kulttuurisensitiivisesti erilaisten ohjattaviensa kanssa ja etsimään joustavasti ja luovasti erilaisia lähestymistapoja ja menetelmiä, joiden avulla on mahdollista ottaa

huomioon ohjattavien kulttuuritausta ja yksilölliset tarpeet. (Korhonen & Puukari 2013a, 16.)

Ohjaustyössä on tärkeää ymmärtää yhteisöllisten ja yksilökeskeisten kulttuurien eroja. Erot näkyvät esimerkiksi siinä, että yhteisöllisissä kulttuureissa on länsimaita tyypillisempää keskustella omista ongelmista itselle tuttujen ihmisten kanssa, kun taas länsimaissa saatetaan herkemmin kääntyä ammattiauttajien puoleen. Samoin yhteisöllisten ja yksilöllisten kulttuurien ihmisillä on eroja siinä, miten he mieltävät itsensä yksilönä ja suhteessa toisiin yhteisönsä jäseniin. Ohjauksessa tämä voi näkyä esimerkiksi siinä, että yhteisöllisten ja suvun jäsenillä on usein huomattavan suuri vaikutus. Riippumatta siitä, mistä ohjattavat tulevat, on tärkeää pyrkiä ottamaan heitä huomioon kokonaisina ihmisinä, joiden elämää on hyödyllistä tarkastella monipuolisesti sen mukaan, mitkä kysymykset juuri heille ovat merkityksellisempiä. (Korhonen & Puukari 2013, 13.)

Monikulttuurisen kohtaamisessa tarvitaan kulttuurienvälistä kompetenssia ja myös viestintäosaamista, jotta monikulttuurista ohjausta voitaisiin toteuttaa mielekkäällä tavalla erilaisissa ohjaustilanteissa. Korhosen (2013) mukaan monikulttuurisessa ohjauksessa tarvitaan kulttuurista lukutaitoa, joka tarkoittaa viestintäosaamisessa erilaisen kulttuurin viestinnän ja tapojen ymmärtämistä ja hallintaa. Kulttuurinen lukutaito on kykyä ymmärtää ja löytää eri kulttuurien merkityksiä ja arvioida sekä vertailla erilaisia kulttuureja. Monikulttuurisessa ohjaustyössä tärkeänä on rehellinen, avoin ja empaattinen lähestyminen toisen kulttuuriin, uskomuksiin ja arvoihin. (Korhonen 2013, 65–67.)

Monikulttuurisen ohjauksen yksi tavoite on mahdollistaa maahanmuuttajia osallistumaan erilaisiin yhteiskunnan toimintoihin sekä antaa heille mahdollisuuksia oppia uudesta kulttuurista yhdessä pääväestön kanssa. Monikulttuurisen ohjauksen onnistumiseksi tulee luoda dialogia ryhmien välille, jotta ymmärrys lisääntyy molemminpuolisesti ja saadaan aikaan monikulttuurinen toimiva yhteiskunta. (Pietilä 2013, 51–54.)

5.1 Kulttuurienvälinen kompetenssi

Toisen kulttuurin edustajan kohtaamisessa mietimme usein, että mitä meidän tulee tietää toisen kulttuurin erityispiirteistä, jotta voimme kommunikoida yhdessä. Joskus kulttuurin erityispiirteet ovat helposti havaittavissa kuten ruokakulttuuri, mutta joskus toisten määrittely on vaikea ilman luokittelua, stereotyyppioita ja henkilökohtaista tulkintaa kuten ystävyys, ajankäyttöä tai puhtaus. Kommunikaatiossa sanat ja kielelliset rakenteet kuvaavat vain kolmekymmentä prosenttia viestinnästä. Muut kommunikaatioon vaikuttavat tekijät ovat muun muassa non-verbaalinen viestintä kuten katseet, eleet, ilmeet, kosketukset ja liikkeet, ja stereotyyppiat. Stereotyyppiat usein aiheuttavat kohtaamisessa epäonnistumisen. Kulttuurienvälinen kompetenssi on kykyä kommunikoida avoimesti ilman ennakkokäsityksiä ja yleistyksiä, sekä kykyä ymmärtää, että kaikilla on useita identiteettejä. Tällöin meidän tulee tiedostaa toisten identiteettiä sekä muistaa, että kohtaamisessa on mukana myös tunteita, asenteita ja ideologioita. Tunteiden hallinta ja tiedostaminen eri kulttuurin kohtaamisessa on yksi tärkeä asia kulttuurienvälisessä kompetenssissa. (Dervin & Keihäs 2006, 18.)

Kulttuuritietoisuus kuuluu alan työntekijöiden perusvalmiuteen. Työntekijät ovat tietoisia uskonnollisista ja kulttuurisista asenteistaan, traditioista, ihanteista ja normeista sekä niihin liittyvistä käsityksistä, jotka koskettavat perhettä ja yksilöä. Työntekijä ymmärtää, että kaikkien ajattelu ja käyttäytyminen eivät rakennu samanlaiselle maailmakuvulle. Työntekijä tunnustaa erilaisuuden, mutta kokee kaikki ihmiset samalla tavoin inhimillisinä olentoina ja arvostaa heitä tämän mukaisesti. (Arvilommi & Voima 2011.)

5.2 Kulttuurisensitiivisyys

Raunio, Säävälä, Hammar-Suutari & Pitkänen 2011 mukaan kun monikulttuurisen kohtaamisen vuorovaikutus on sopuisaa ja luontevaa ilman kulttuurisia rajoja, tällöin instituutiolla on enemmän mahdollisuutta edistää maahanmuuttajien osallistumista ja kotoutumista (Raunio, Säävälä, Hammar-Suutari & Pitkänen 2011, 23).

Kulttuuri jäsentää ja määrittää ihmisten arkielämää ja tapaa ymmärtää maailmaa. Kulttuuri säätelee ihmisten arjen käytäntöjä, ruokaa, pukeutumista ja musiikkia, lisäksi sisällä olevia asioita muun muassa arvot ja normit sekä käsitykset naisista, miehistä, perheestä ynnä muuta. (Huttunen, Löytty & Rastas 2005, 26–27.)

Kohtaamme usein lähiympäristössä kulttuurista, kielellistä ja kansallista erilaisuutta. Toimintaympäristössä tapahtuu vuorovaikutteisuutta, jossa ihmiset ovat tekemisissä erilaisuuden kanssa. Vuorovaikutuksessa on erilaisia sääntöjä, välineitä ja tavoitteita. Toimivassa vuorovaikutustilanteessa ennakkoluulo ja epä-tietoisuus mahdollisesti vähenevät sekä ristiriitojen ratkaiseminen mahdollistuu. (Raunio ym. 2011, 17–18.) Työelämässä olemme tekemisissä entistä enemmän kansainvälisten yhteistyökumppaneiden, maahanmuuttajien työntekijöiden ja asiakkaiden kanssa. Erään tutkimuksen mukaan noin puolet Suomessa asuvat ulkomaalaiset ovat kokeneet syrjintää työnhakutilanteessa, 31 prosenttia on joutunut työpaikalla kiusatuksi ja 12 prosenttia rasisen rikoksen kohteeksi. Tässä vaaditaan toisten kulttuurien ymmärtämistä ja ennakkoluulojen voittamista, jotta näitä ongelmia ei nykyisin ja tulevaisuudessa esiintyisi. Jos ajatellaan positiivisesti - monikulttuurisen kohtaaminen antaa mahdollisuuden rikastaviin kokemuksiin ja eri kulttuurisuuden kehittämiseen. Monikulttuurisessa kohtaamisessa edellytetään kulttuurisensitiivisyyttä, joka on taitoa tunnistaa erilaisten kulttuurien erityispiirteitä. Lisäksi osaa reflektoida omaa kulttuuria ja miten se vaikuttaa omaan toimintaan. Kulttuurisensitiivisen erityistaitona on myös omien arvojen, asenteiden ja stereotyyppien tunnistaminen sekä tiedostaminen. (Juu-järvi, Myyry & Pessa 2007, 267.) Kulttuuri yhdistetään usein uskontoon, kansallisuuteen, etnisyyteen ja myös erilaisiin stereotyyppoihin. Tosiasiassa kulttuuri ei itsessään pysty ohjaamaan ihmisiä tekemään mitään asioita, vaan ihmiset tekevät kulttuuria valinnoillaan ja teollaan. (Raunio ym. 2011, 23.)

6 TOIMINNAN TOTEUTUS

6.1 Tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoitus oli maahanmuuttajataustaisten naisten kotoutumisen tukeminen. Opinnäytetyömme päätavoitteena oli maahanmuuttajanaisten arjen taitojen kehittyminen ja virkistäytyminen. Tavoitteeseen pääsemiseksi loimme maahanmuuttajanaisille yhteisöllisen ryhmän Silkinportin toimintakeskuksessa. Tavoitteena oli, että yhteisöllisyys eri kulttuuritaustaisten ihmisten välillä lisää myös kulttuurienvälistä kompetenssia. Leivonnan ja keskustelun lisäksi, leivontakerhossa naiset saivat sosiaaliohjausta. Osallistujat olivat maahanmuuttajanaisia Vantaan Nicehearts ry:n Naisresurssikeskus Pihlajan ryhmästä. He olivat kotoisin viidestä eri maasta.

Toiminnan tavoitteena oli myös Silkinportin toimintakeskuksen ja Vantaan Nicehearts ry:n välisen yhteistyön kehittäminen. Silkinportti kuuluu Vantaan kaupungille. Vantaan kaupungille on tärkeä tehdä yhteistyötä järjestöjen kanssa, myös järjestöille on tärkeää yhteistyö kaupungin kanssa. Tavoitteena on, että jatkossa Silkinportin toiminta tulee tutuksi myös Vantaan Nicehearts ry:n naisille. Pidemmän aikavälin tavoite on leivontakerhon toiminnan jatkuminen.

Opinnäytetyön alatavoitteena on osallistujien suomen kielen taidon kehittäminen ja leipomiseen liittyvän sanaston lisääntyminen. Leivontakerhoon osallistujat saavat tietoa ja taitoa arjen hallintaan (mitä jauhoa käytetään pulliin, mitä leivoksiin ym.). Kielitaidon kehittyminen on yksilöllistä, kaikki oppivat ja kehittyvät eri tahtiin. Jotkut muistavat sanoja ensimmäisestä kerrasta, toiset taas vasta toisesta tai kolmannesta. Kuukauden aikana ei isoja muutoksia kielitaidossa tapahdu, mutta pienetkin muutokset ovat kehittymistä.

6.2 Suunnittelu

Suunnittelu alkoi sopimusten tekemisestä. Vantaan maahanmuuttajapalveluiden maahanmuuttajatyötiimin kanssa teimme sopimuksen, kun opinnäytetyön suunnitelma oli hyväksytty. Maahanmuuttajatyötiimin kanssa sovimme myös tilojen käytöstä Silkinportin toimintakeskuksessa. Kävimme tekemässä sopimuksen Vantaan Nicehearts ry:n KasvuKutsu-hankkeen projektijohtajan Tiina Kevätpuuron kanssa. Sopimusta varten meidän piti valita Vantaan Nicehearts ry:n Naisresurssikeskus Pihlajan naisista viisi naista meidän kerhoon. Meidän toivomuksena oli, että kaikki osallistujat olisivat eri kulttuureista. Kävimme naisten ryhmässä kertomassa opinnäytetyöstämme ja leivontakerhosta. Sovimme heti leivontakerhoon osallistumisesta neljän naisen kanssa. Viidettä leivontakerhon osallistujaa emme löytäneet ensimmäisessä tapaamisessa. Seuraavalla käynnillä Vantaan Nicehearts ry:ssä sovimme viidennestä osallistujasta.

Jaoimme kaikki toimintaan ja raportointiin liittyvät tehtävät keskenämme tasa-arvoisesti. Halusimme käyttää vahvuuksiamme, sen perusteella jaoimme myös tehtävät. Autoimme ja neuvoimme toinen toisiamme toiminnan toteutuksen aikana jatkuvasti.

Viikko ennen leivontakerhon alkua, valmistelimme tehtäviä ja valitsimme valmiiksi reseptit. Reseptien valinnassa huomioimme aikataulun ja reseptin vaikeusasteen, koska emme tietäneet naisten leivontataitoja etukäteen. Valmistelimme Pirkolle Matkaselälle kauppalistan ja Vantaan kaupunki kustansi perustarvikkeet. Toiminnan alettua, osa leivontatarvikkeista toimme kotoa tai ostimme itse kaupasta. Pari tuntia ennen kerhon alkua olimme Silkinportissa valmistelemassa. Toimme kotoa vuokia, essuja ja muita leivontavälineitä. Laitoimme keittiön valmiiksi leipomiseen ja kävimme kaupassa hakemassa kahvimaitoa.

Huomioimme myös eettiset periaatteet jo suunnitteluvaiheessa, esimerkiksi naisten kuvauksen. Valmistimme vapamuotoisen sopimuksen kuvien ottamisesta ja niiden käytöstä. Sopimuksen ehtona oli myös oikeus käyttää kuvia opinnäytetyössämme ja kaikissa esityksissä liittyen opinnäytetyöhön. Varmistimme aina, että leivontakerhon toteutuksen aikana ei olisi tiloissa sivullisia.

Keräsimme palautteet yhteistyötahoilta haastattelun kautta. Haastattelimme jokaista yhteistyötahoa erikseen ja raportoimme haastattelun. Maahanmuuttaja-koordinaattorin Pirkko Matkaselän arviointihaastattelun toteutimme vapamuotoisena keskusteluna maahanmuuttajatyötiimin toimistolla. Silkinportin ohjaajan Alemach G. Michaelin palautehaastattelun toteutimme myös vapamuotoisena keskusteluna Silkinportissa. Vantaan Nicehearts ry:n palautehaastattelua varten käytimme haastattelukysymyksiä (LIITE 2). Haastattelu toteutettiin Vantaan Nicehearts ry:n tiloissa. Ryhmään osallistuneilta naisilta kerätiin palautetta haastatteleamalla erikseen jokaista naista. Haastattelut toteutettiin käyttämällä haastattelukysymyksiä (LIITE 1). Kysymykset esitettiin naisten äidinkielillä, jotta palautteet olisivat mahdollisimman laajat ja monipuoliset. Asiakkaat myös vastasivat kysymyksiin omalla äidinkielellä.

6.3 Toteutus

6.3.1 Muffinit

Toiminnan toteutus alkoi maanantaina 13.10.2014. Ensimmäisellä toimintakerrolla menimme hakemaan naiset Vantaan Nicehearts ry:n tiloista. Naiset olivat jo valmiita ja odottivat meitä odotustilassa. Kävelimme naisryhmän kanssa yhdessä Vantaan Nicehearts ry:n tiloista Silkinportin toimintakeskukseen. Lyhyen kävelymatkan aikana ehdimme keskustella ajankohtaisista aiheista, esimerkiksi säästä.

Ensimmäisen kerran aloitimme tutustumiskierroksella: jokainen kertoi nimensä ja jotain itsestään. Kaikki saivat mahdollisuuden kertoa kotimaan ammatista, työstä, kotiäidin elämästä tai muusta aikaisemmasta tehtävästä ja tulevaisuuden suunnitelmista. Me kerroimme osallistujille itsestämme ja opinnäytetyöstämme. Seuraavaksi jaoimme naisille leivontasanaston kartoituksen. Kartoituksessa oli leivontaan liittyviä sanoja ja kuvia. Halusimme kartoittaa naisten sanavarastoa. Kartoitus antoi meille tiedon, minkälaisia sanoja he osaavat ja minkälaisia sanoja voisi vielä oppia.

Ensimmäisellä kerralla leivoimme sitruunamuffineja. Jaoimme leivontatehtävät ja aloitimme leivonnan. Naiset olivat innostuneet leipomaan ja kertoivat omista ideoista. He halusivat enemmän itsenäisyyttä leivontatehtävien toteutamisessa. Saimme heti naisilta parantamisehdotuksia liittyen reseptin sijaintiin ja ohjaustapaan. He toivoivat, että resepti olisi näkyvällä paikalla, esimerkiksi seinällä. Luimme heille ohjeet paperilta, mutta naiset olivat sitä mieltä, että he haluavat lukea ohjeet itse.

Kuva 1 Sitruunamuffinit uuniin

Sillä aikaa kun muffinit olivat uunissa, siivosimme yhdessä keittiön, laitoimme kahvia ja teetä. Kun muffinit olivat valmiina, menimme kahvittelemaan kokoustilaan. Naiset sanoivat, että kerhossa on todella hauskaa ja tunnelma on hyvä. Suurin osa heistä oli kiinnostunut leivonnasta, koska halusivat leipoa kotona perheelle. Monelle leivonta oli tärkeä harrastus. Osa naisista kirjoitti ainekset ja ohjeet itselle ylös äidinkielellä. Annoimme naisille suomenkieliset reseptit mukaan. Naiset lupasivat leipoa kotona.

Keskustelussa tulivat esille naisten ruokakulttuurit ja tulevaisuuden ammatin ja työtehtävien haaveet. Kerhon loputtua, osa naisista jäi saamaan sosiaaliohjaus-

ta. Keskustelimme opiskelumahdollisuuksista ja etsimme internetistä sopivia koulutuksia.

6.3.2 Sämpylät

Toisella kerralla maanantaina 27.10.2014 menimme taas hakemaan naiset Vantaan Nicehearts ry:n tiloista. Tapasimme Vantaan Nicehearts ry:n Kasvu-Kutsu-hankkeen projektijohtajan Tiina Kevätpuron. Tiina kertoi, että naiset olivat sanoneet, että viikon paras tapahtuma oli leivontakerho.

Keskustellen käveltiin Silkinporttiin. Aloitimme leivontakerhon edellisen kerran reseptipaperin jakamisesta. Olimme varmistaneet, että seinällä oli isolla paperilla resepti valmiina. Kävimme läpi vielä edellisen kerran sanastoa. Kaikki muistivat hyvin käytettyjen välineiden nimet. Naiset olivat todella oma-aloitteisia, he laittoivat essut eteen ja jokainen otti omaan rooliinsa. He olivat jotenkin itse määritelleet ne roolit ilman sanoja ja ohjeita. Tällä kerta leivoimme sämpylöitä.

Kuva 2 Sämpylät

Kahvihetkessä keskusteluaiheeksi nousi arkipäivän rasismi. Kaikki osallistujat olivat kokeneet rasismia jossain vaiheessa elämää. Tuli esille, että usein maahanmuuttajia väheksytään. Yksi osallistuja kertoi, että häntä oli ajateltu varkaaksi kaupassa. Toinen nainen totesi, että bussissa eräs mies puhui hänelle epäasiallisesti. Kaikki naiset eivät ymmärrä tarpeeksi kieltä, joten he eivät aina osanneet tunnistaa rasismia sitä kohdattaessaan. Väheksyminen tuli esille myös koulumaailmassa, eli ulkomaalaisten lasten älykkyyttä väheksytään kouluissa.

6.3.3 Mokka-palat

Kolmannella kerralla 27.10.2014 leivoimme mokkapaloja ja yksi naisista oli kotoa tuonut hänen kotimaansa leivän leipomista varten taikinan. Kolmannella kerralla naiset olivat niin kotoutuneet kerhoon, että he eivät tarvinneet enää niin paljon ohjeita meiltä. Jokainen otti oman roolin ja aloitettiin leipominen. Ryhmässä oli kokki ja kokin apulaiset. Yksi innokkaista naisista otti heti kokin roolin keittiössä. Se johtuu varmaan siitä, että hän laittaa paljon erilaisia herkkuja kotona. Lisäksi hän on erittäin oma-aloitteinen ja pitää johtajan asemasta. Myös toisilla osallistujilla on vahva oma persoona. Onneksi naiset osasivat jakaa kokin paikan keskenään. Me emme ole koskaan tehneet mokkapaloja, mutta naisten kanssa yhdessä mokkapalat onnistuivat erinomaisesti.

Kuva 3 Nyt maistamme omakekoisia mokkapaloja

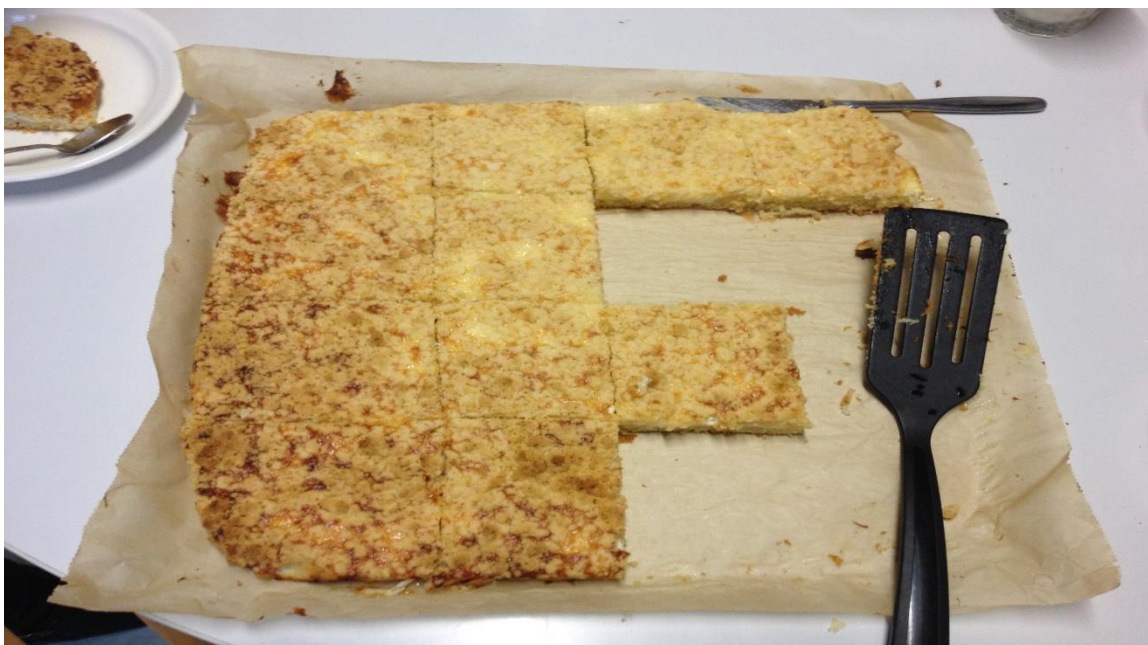
Tällä kerta kahvihetkeen tuli myös Alemach G. Michael, Silkinportin toimintakeskuksen ohjaaja. Hän kertoi naisille Silkinportin toiminnasta ja selitti, miten naiset voivat harrastaa ja osallistua Silkinportin toimintaan. Lisäksi ryhmäläiset saivat ohjausta Alemachilta lasten harrastuksiin liittyen. He saivat tietoa Silkinportin toimintakeskuksesta, se alensi kynnystä tulla kysymään neuvoa.

Keskusteluaiheina nousivat esille naisten asema Suomessa ja kulttuuritietoisuus. Ryhmäläiset olivat sitä mieltä, että naisilla on hyvä asema Suomessa. Naisilla on mahdollisuus olla itsenäisiä ja he eivät ole riippuvaisia miehistä. Kulttuuritietoisuus oli monelle naiselle vierasta, he totesivat, että eivät tunne toinen toisen kulttuureja. Naiset esittivät toinen toisilleen kysymyksiä heidän kulttuureistaan. Osa naisista kertoi omasta elämästä ja halusi jakaa murheita ryhmän kanssa. Naiset kokivat helpotusta, kun saivat jakaa taakkaa. Käsittelimme yhden osallistujan vaikeata elämäntilannetta ja mietimme yhdessä ratkaisuja. Naiset tukivat toinen toisiaan, kun keskusteltiin ongelmista ja vaikeista asioista.

6.3.4 Rahkapiirakka

Neljännellä kerralla 3.11.2014 leivoimme rahkapiirakkaa. Leivontaosio ei kestänyt kauan, piirakka valmistui nopeasti. Kävimme läpi leivontasanastoa leivonnan aikana. Roolit keittiössä vaihtuivat, kun yksi naisista oli huonovointinen, toiset ryhmäläiset ottivat kokin roolin. Olimme hämmästyneitä, miten luontevasti roolien vaihto heillä kävi. Näytti siltä, että naiset ymmärtäisivät toisiaan ilman sanoja.

”Suomi on vaikea, ei haittaa, mutta minä vaan puhun”

Kuva 4 Rahkapiirakka maistui

Leivonta on terapiaa stressiin ja masennukseen. Siihen tulokseen tulimme neljännen leivontakerhon aikana. Ongelmat unohtuivat, kun laitoimme ruokaa. Keskusteluaiheena tällä kertaa oli kulttuuri-identiteetin säilyttäminen. Suurin osa naisista oli sitä mieltä, että oman identiteetin säilyttäminen on helppoa ja he ovat sen säilyttäneet. Ilon aiheena oli se, että yksi naisista oli alkanut puhua, vaikka ensimmäisellä kerralla hän oli hiljainen. Jokaisen leivontakerran jälkeen huomattiin, että hän puhuu enemmän.

6.3.5 Juustokakku

Viidennellä eli viimeisellä kerralla 10.11.2014 emme leiponeet mitään. Me ohjaajat leivoimme kotona valmiiksi juustokakun ja otimme sen mukaan Silkinporttiin. Naisille annoimme paperireseptit juustokakusta. Tällä kertaa kaikki olivat pukeutuneet juhlavasti.

Kuva 5 Leipominen on terapia

Keittiössä saimme naisilta lahjaksi sydämenmuotoisen koristeen. Naisten lahja ja kiitokset liikuttivat meitä. Olimme myös valmistaneet lahjat naisille, he saivat pizzaleikkurit ja kiitoskortit. Jatkoimme leivontakerhoa palautelomakkeesta, haastattelimme jokaista naista erikseen keskusteluhuoneessa. Haastattelun jälkeen jokainen sai sanastokartoituksen (saman, joka oli ensimmäisellä kerralla).

Kahvihetkeen tuli myös maahanmuuttajatyötiimin vastaava Pirkko Matkaselkä. Kaikilla oli juhlatunnelma, mutta olimme kaikki myös surullisia, koska oli viimeinen kerta. Ryhmästä oli tullut oma yhteisö ja naiset halusivat jatkaa tapaamisia. Pirkko ehdotti tapaamispaikaksi Silkinportin toimintakeskusta. Silkinportissa voi

järjestää juhlia tai kahvihetkiä ja keskusteluryhmiä. Naiset innostuivat siitä ideasta ja toivoivat meidän tekevän jotain sen eteen.

Naiset totesivat, että leivonta on hauska tapa oppia kieltä. He eivät pitäneet pitkistä luentotyypisistä oppitunneista, joihin olivat osallistuneet aikaisemmin. Naiset olivat surullisia, että Leivotaan yhdessä -leivontakerhon toiminta loppui. Kerroimme naisille, että Leivotaan yhdessä -leivontakerho ei lopu kokonaan, vaan jatkaa kotoutumisen tukemista Facebookissa ja tulevissa ryhmätapaamisissa. Lupasimme naisille, että järjestämme heille vielä tapaamisia ja juhlia. Naiset saivat voimavaroja ajatuksesta, että heillä on oma pieni yhteisö, joka on olemassa heidän tukemiseksi.

7 TOIMINNAN PALAUTTEET

7.1 Osallistujien palautteet

Keräsimme osallistujilta palautteet haastattelemalla jokaista osallistujaa erikseen. Haastattelussa käytimme tavoitteiden pohjalta koottuja haastattelukysymyksiä (LIITE 1.) Toteutimme kaikki haastattelut naisten äidinkielillä.

Leivontakerho täytti osallistujien odotukset. Monet eivät halunneet lisätä mitään ja kehuivat, että kaikki oli täydellistä. Osallistujat kokivat saaneensa leivontakerhosta enemmän kun odottivat. Naisten mukaan ryhmä oli ystävällinen ja pidimme hauskaa. Leivotaan yhdessä -leivontakerho oli toisenlainen kuin muut maahanmuuttajille tarkoitetut kerhot. Ensinnäkin ryhmä oli pieni ja keskenään puhuttiin paljon. Naiset kokivat, että kaikki ovat oppineet tuntemaan toisiaan paljon paremmin, kun ollessaan isossa ryhmässä. Kahvihetket toivat paljon iloa päivään. Naiset saivat positiivisia tunteita ja osallistuivat ilolla ja innolla. Yksi naisista ei pitänyt makeasta, mutta nautti muuten leipomisen prosessista. Hän koki hyväksi tutustumisen eri kulttuureihin, oppi uutta toisilta naisilta ja sai energiaa. Suurin osa naisista sanoi oppineensa jotain uutta, he totesivat keskustelun tukevan oppimista. Naiset antoivat palautetta myös ilmapiiristä, joka oli heidän mielestään ystävällinen. Naisten mielestä ilmapiirillä on iso merkitys.

Yksi osallistujista totesi, että hänellä ei ole sosiaalista verkostoa Vantaalla, koska ystävät jäivät entiseen asuinkuntaan. Leivotaan yhdessä -leivontakerhosta hän on saanut verkoston, kaveruuspiirin. Verkosto on tärkeä, koska hän on kokenut yksinäisyyttä. Lisäksi hänellä on ollut huonoja kaveruuskokemuksia pääväestön kanssa, mikä on lisännyt pelkoa uusin ihmisiin tutustumiseen.

Naiset toivoivat, että Leivotaan yhdessä -leivontakerho olisi kestänyt pidempään, eli he toivoivat lisää tunteja. Yksi naisista toivoi, että kerhotoiminnassa olisi enemmän arkisanoja. Ne arkisanat täytyisi avata näyttämällä, mitä se tarkoittaa. Eräs osallistuja antoi kehittämisidean, hän ehdotti leivontakerhon omaa

nettisivua tai ryhmää Facebookissa. Leivontakerhon yhteisöllinen ryhmä voisi jatkaa toimintaa Facebookin kautta.

Naiset kokivat voimaantuneensa jokaisen leivontakerhon aikana. Ryhmässä oli mahdollisuus käsitellä tunteita, saada lohtua, tukea ja ymmärrystä ohjaajilta sekä ryhmälaisilta. Ryhmässä sai olla oma itseensä ja puhua vapaasti. Vaikka ryhmä ei pystynyt fyysisesti auttamaan ongelmien ratkaisussa, ryhmästä sai voimia ongelmien itsenäiseen ratkaisuun. Leivontakerhon vaikutus näkyy myös kotona. Eräällä naisella on nyt yhteinen harrastus miehensä kanssa, he leipovat yhdessä.

”Olen oppinut heiltä, en ole yksin ongelmissa”

Toinen osallistuja sanoi, että on voimaantunut leivontakerhon toiminnasta, hänellä on halu tehdä jotain uutta. Hän odotti joka viikko maanantaita, paras päivä viikosta. Hän keskittyi leivontaan ja kaikki muu unohtui. Suurin osa naisista kertoi saaneensa positiivisia tunteita, voimia ja energiaa. He kokivat erilaisten kulttuurien kohtaamisen hyvän vaikutuksen. Naiset kertoivat leivontakerhosta ystäville ja perheelle. Yksi naisista kertoi miehensä pitävän hänen uudesta harrastuksesta. Naiset totesivat, että ryhmässä on voimaa ja tukea.

”Olen voimaantunut, uudet kaverit, uusi verkosto”

Kaikkien osallistujien mielestä heidän sanavarastonsa on laajentunut ja leivontakerho on tukenut suomen kielen kehitystä. Monet kokivat osaavansa paremmin suomea. He ovat saaneet leivontakerhossa lisää rohkeutta puhua suomea, pelko puhua väärin ei häiritse enää puhumista. He sanoivat nauttineensa puhumisesta ja vuorovaikutuksesta muiden kanssa. Yksi naisista, joka ei puhunut paljon aikaisemmin, totesi muutoksen. Hän sanoi, että on alkanut puhumaan enemmän, oppinut leivontaan liittyvää sanastoa. Lisäksi hän on tutustunut keskustelujen pohjalta erilaisten kulttuurien ruokiin ja positiivisesti yllättynyt.

Suurin osa naisista kertoi oppineensa uusia sanoja reseptien avulla. Reseptien toisto kotona on tukenut uusien sanojen oppimista. Osallistuja kertoi, että hän

on löytänyt kerhosta ystävän, jonka kanssa hän puhuu nyt suomea. Aikaisemmin hän ei puhunut kyseisen henkilön kanssa, heidän ystävyysuhde syntyi Leivotaan yhdessä -leivontakerhossa. Yksi osallistujista osasi suomea jo entuudestaan kohtuullisen hyvin, silti hän totesi kielitaidon kehittyneen jonkun verran. Lisäksi hän sai inspiraatiota opiskella lisää suomea. Hän totesi keskustelun olevan tehokkain kielen opiskelumenetelmä.

Suurin osa osallistujista kertoi, että ovat oppineet eri maiden kulttuurista, käyttäytymisestä, kielestä ja saanut uusia näkökulmia. Joillakuilla osallistujilla oli ennakkoluuloja muita kohtaan johtuen erilaisista kulttuureista. Nyt kun he ovat tutustuneet toisiinsa, he ovat hyväksyneet muiden erilaisuuden ja sen myötä ennakkoluulot ovat vähentyneet. He ovat oppineet arvostamaan enemmän muiden sekä omaa kulttuuriaan. Yksi osallistujista kertoi, että hänellä ei ollut ennestään ennakkoluuloja kulttuureja kohtaan, koska hänellä on kokemusta kulttuurien kohtaamisesta. Erilaiset kulttuurit eivät ole hänelle uusi asia.

”Kulttuurien kanssa pitää olla kärsivällinen, odota ja seuraa”

Yksi naisista sanoi, että hän on kärsivällinen ja antaa muiden puhua. Hänen ennakkoluulot ovat vähentyneet leivontakerhon aikana. Hän kertoi, että muilla oli ennakkoluuloja häntä kohtaan. Aikaisemmin toiset naiset kommentoivat häntä ja yrittivät ohjata asioissa, joita hän osasi. Leivontakerhon jälkeen hän kokee itseensä arvostetummaksi. Tilanne on muuttunut, koska nyt hänet tunnetaan paremmin ja tiedetään, mitä hän osaa. Kaikki naiset totesivat, että ovat oppineet toinen toisiltaan jotain uutta. Yksi nainen totesi, että hän on saanut kokemuksen eri kulttuurien kohtaamisesta. Nyt hän ei myöskään pelkää vuorovaikutusta suomalaisessa yhteisössä, uuden oppiminen on hänelle mielenkiintoista. Hän haluaa osata paremmin suomea ja hakea töitä. Hänen tavoitteena on saada Suomen kansalaisuus ja vaikuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Hän koki, että on pikkuhiljaa integroitumassa suomalaiseen yhteisöön, kaikista esteistä huolimatta.

Yksi naisista totesi, että hän on saanut neuvontaa ja ohjausta, oppinut Kelan hakemusten täytön ja Kela sivujen sähköisen asiointin. Lisäksi hän koki saa-

neensa uusia leipomistaitoja, osaamista keittiövälineiden kanssa ja arjen osaaminen on kehittynyt. Arjessa hän osaa ostaa kaupasta aineksia leipomista varten. Toinen osallistuja oli tyytyväinen, että sai ohjausta Silkinportin ohjaajalta Alemach G. Michaelilta. Pirkko Matkaselkä tuli myös kahteen kahvihetkeen ja antoi sosiaaliohjausta ryhmäläisille. Ryhmäläinen totesi, että hän sai paljon uutta tietoa ohjaajilta ja muilta osallistujilta. Lisäksi hän sai leivontakerhosta rohkeutta vuorovaikutukseen pääväestön kanssa.

Naiset kokivat tärkeäksi saamansa sosiaaliohjauksen, liittyen opiskelumahdollisuuksiin. Monet kertoivat Leivotaan yhdessä -leivontakerhon auttavan askelen eteenpäin kotoutumisen prosessissa. Suurin osa myös totesi, että tärkeintä on leivontakerhosta saatu tieto ja vertaistuki. Yksi naisista sanoi, että leivontakerhon saadun sosiaaliohjauksen tuella hän on päättänyt opiskelupaikasta. Lisäksi hän kertoi oppineensa uusia arkitaitoja liittyen aineksiin ja ostoksiin kaupassa. Toinen osallistuja kertoi toiveesta tulevaisuudessakin harrastaa Silkinportin toimintakeskuksessa. Hän koki olevansa itsenäisempi ja sen myötä myös kotoutuminen on helpompi. Suurin osa naisista totesi saaneensa leivontakerhosta rohkeutta vuorovaikutukseen suomalaisessa ryhmässä. Rohkeus vuorovaikutukseen tuo itsenäisyyttä ja sen myötä on helpompi kotoutua.

7.2 Yhteistyötahojen palautteet

7.2.1 Vantaan kaupungin maahanmuuttajatyötiimi

Silkinportin toimintakeskus odotti meidän opinnäytetyön tuovan Silkinporttiin uusia kävijöitä. Vanhan toiminnan uusiutuminen ja käynnistäminen oli tärkeä tavoite maahanmuuttajatyötiimille. Heidän mielestä tämä tavoite on toteutunut. Pirkon mielestä opinnäytetyömme idea oli tehokas ja toimiva. Naisilla oli mahdollisuus käyttää suomen kieltä enemmän kun missään muussa ryhmässä. Näyttämällä ja tekemällä oppii enemmän. Tässä ryhmässä ihan selkeästi naiset olivat oppineet sanastoa, keskustelutaito oli kehittynyt, lisäksi uudet ystävyydet syntyivät.

Toinen tärkeä Leivotaan yhdessä -leivontakerhon saavutus oli yhteistyön kehittyminen Vantaan Nicehearts ry:n kanssa. Yhteistyön kannalta oli hyvä, että osallistujat olivat Vantaan Nicehearts ry:stä, tilat ja tarvikkeet Vantaan kaupungilta. Yhteistyötä näiden tahojen välillä voisi lähteä kehittämään. Esimerkiksi Vantaan kaupunki voisi tarjota Silkinportin tiloja joskus Vantaan Nicehearts ry:n käyttöön. Maahanmuuttajatyötiimin vastaava Pirkko Matkaselkä huomasi miten ensimmäisellä leivontakerralla osallistujat olivat ujoja. Pirkko itse osallistui leivontakerhoon ensimmäisellä ja viimeisellä kerralla. Hän totesi, että silloin näkyi miten naiset olivat avautuneet, muutos oli tapahtunut.

Pirkko totesi, että Leivotaan yhdessä -leivontakerho on tuonut Silkinportin arkeen jotain uutta, elävyyttä ja keittiökin on käytössä. Keittiön kautta Silkinporttiin tuli kodikkuutta. Tilana Silkinportti sopii hyvin kyseiselle naisryhmälle. Kerho tuki, edisti ja syvensi kotoutumista. Pirkon mielestä oli ihana, että naisilta tuli Facebookin ryhmän luomisen idea. Tämä oli muutenkin hyvä ryhmä, näihin naisiin ei ollut vaikea saada yhteyttä henkisesti.

Leivotaan yhdessä kerho pystyi muuttamaan asenteita, mikä on yleensä aika mahdotonta. Näin lyhyessä ajassa leivontakerho on vaikuttanut naisten ennakkoluuloihin. Pirkko Matkaselän mielestä eri maista muuttaneet naiset eivät aina tule keskenään toimeen. Ennakkoluulojen vähentäminen maahanmuuttajien keskuudessa on tärkeää. Leivonta on vain menetelmä, naisten kotouttamisen keino.

Leivotaan yhdessä -leivontakerho jää elämään, jalkautuu. Leivontakerhon toteutuksen jälkeen leivontakerhoa vielä hiotaan, etsitään uusia vapaaehtoisia ohjaamaan kurssia. Mikäli Leivotaan yhdessä -leivontakerhon mallia mainostetaan yhdistyksille, se tuo uusia asiakkaita ja ohjaajia.

7.2.2 Silkinportin toimintakeskus

Alemach G. Michaelin mielestä Silkinportti hyötyi leivontakerhon toiminnasta. Asiakkaat ehtivät tutustua Silkinporttiin ja Alemach toivoo heidän tulevaan Sil-

kinporttiin myös tulevaisuudessa. Leivontakerho tarjoaa tehokasta ja kotoutumista edistävää toimintaa. Ruoka yhdistää ihmisiä, keittiössä törmätään, on vapaata keskustelua ja hyvä tunnelma. Tunnelma muuttuu heti, kun tulee keittiöön tekemään. Alemachin mielestä kerhomme oli onnistunut, asiakkaat saivat tietoa ja näyttivät siltä, että haluavat tulla taas kerhoon.

Alemach kommentoi myös ohjaamistaitojamme. Alemachin mielestä meistä näkyi ammatillisuus, toiminta oli suunnitelmallista ja meidän lähestymistapa aiheeseen oli kaunis. Hänen mukaan leivontakerho oli voitto. Erityisesti Silkinportin ja Vantaan Nicehearts ry:n välisen yhteistyön kehittäminen oli menestys. Vantaan Nicehearts ry:n kanssa aikaisemmin yhteistyö ei ole onnistunut hyvin. Vantaan Nicehearts ry on naapuri, jonka kanssa pitää järjestää yhdessä toimintaa. Maahanmuuttajanaisten on hyvä oppia Vantaan ympäristöä ja käydä erilaisissa paikoissa tutustumassa.

7.2.3 Vantaan Nicehearts ry

KasvuKutsu-hankkeen projektijohtaja Tiina Kevätpuron mielestä leivontakerho on tukenut kyseisen naisryhmän toimintaa Vantaan Nicehearts ry:ssä. Vantaan Nicehearts ry:n KasvuKutsu-hankkeen projektijohtajan Tiina Kevätpuron ja KasvuKutsu-hankkeen työvalmentajan Mari Monosen mielestä Leivotaan yhdessä -leivontakerhon ja Vantaan Nicehearts ry:n arvot ja tavoitteet ovat samanlaisia. Naisten sosiaalinen vahvistuminen ja työllistymisen edistäminen ovat olleet myös yhteisiä tavoitteita. Yhteinen tavoite tuki maahanmuuttajanaisia ja tuki yhteistyötä. Tiinan mielestä kaikki me ollaan enemmän samanlaisia, kun erilaisia.

Leivotaan yhdessä -leivontakerho on tukenut yhteistyötä Vantaan Nicehearts ry:n ja Vantaan toimintakeskuksen Silkinportin välillä. Tämän kokeilun jälkeen yhteistyön tarve on noussut esille. Tiina ja Mari olivat yhteisesti sitä mieltä, että yhteistyö Silkinportin kanssa olisi hyvä myös jatkossa. Esimerkiksi viikottainen leivontaryhmä Vantaan Nicehearts ry:n naisille Silkinportissa. Tiina totesi, että jatkossa voisi tehdä naisryhmille tutustumiskäyntejä Silkinporttiin.

Tiina Kevätpuro sanoi, että onnistuimme hyvin yhteistyön suunnittelemisessa ja leivontakerhon toteuttamisessa. Alusta alkaen kaikki toiminnan vaiheet ovat olleet selkeät. Vantaan Nicehearts ry on jatkuvasti saanut palautetta jokaisesta toimintakerrasta kuvien ja raporttien kautta. Vantaan Nicehearts ry luotti täysin, että naiset ovat Silkinportissa, tulevat ja lähtevät sovittuun aikaan. Yhteistyö on ollut mukavaa ja helppoa. Luottamus on tärkein yhteistyötahojen välillä. Leivontakerhon toteutus naisryhmän kanssa onnistui hyvin, koska luottamus oli vahva.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista ja antoisaa, erityisesti parityöskentely antoi meidän työhömmä erilaisia näkökulmia ja ideoita. Opimme parityöskentelyssä refleктоimaan toimintaamme eri näkökulmista, mitä olisimme tehneet toisin, ja kehityimme pohdinnan kautta ammattilaisina. Me täydensimme toinen toisiamme, sekä käytimme hyväksi toinen toistemme vahvuuksia. Meille ei tullut ongelmia tai ristiriitoja asioista, koska olimme sitoutuneet. Olemme jakaneet opinnäytetyön toiminnallisen osion sekä kirjallisen raportin vahvuksiimme mukaan. Yksi meistä on vahvempi kirjallisuuden löytämisessä, toisen vahvuus on kirjallinen raportointi. Pohdinnan olemme laatineet yhdessä.

Olemme huolellisesti suunnitelleet ja valmistautuneet leivontakerhon ohjaukseen. Olemme miettineet etukäteen jokaiselle tapaamiselle keskustelun aiheita. Ohjauksen aikana jouduimme tarpeen mukaan muokkaamaan toimintaa ja käyttämään osaamista ja improvisointikykyä. Ryhmäohjaajilla on merkittävä rooli ryhmässä. Annoimme naisille jatkuvasti positiivista palautetta, kiitimme heitä hyvistä ideoista ja pyysimme heitä pohtimaan asioita erilaisista näkökulmista. Mielestämme pohtivien keskustelujen aikana syntyi luottamussuhde naisten ja myös ohjaajien ja naisten välillä.

Halusimme leivontakerhon kautta lisätä naisten valmiutta ja rohkeutta toimia eri kulttuurien kanssa. Uskomme, että osallistuminen Leivotaan yhdessä -leivontakerhoon antoi heille rohkeutta toimia erilaisissa ryhmissä. Ruuan laitto on yhteinen toiminta, joka tuo yhteen kaikki kulttuurit erilaisuudesta huolimatta. Pyrimme keskustelun kautta luomaan naisille vertaistoimintaa, jossa he voivat jakaa omia kokemuksia ja työstää niitä voimavaroiksi, aktivoida toimintakykyä sekä löytää ratkaisuja. Niiden tekijöiden kautta heidän sosiaaliset taidot kehittyivät ja sosiaaliset verkostot laajenivat.

Laaja sosiaalipalveluiden saatavuus ei välttämättä tarkoittaa voimaantumista. Sosiaalipalveluiden saatavuuden hyvä puoli on se, että asiakas saa osallistua. Sosiaalipalveluiden saatavuuden huono puoli on asiakkaan voimattomuudessa.

Voimattomuus voi tulla esille erityisesti silloin, kun asiakas kokee palveluissa liikaa vallankäyttöä. Merkityksellinen on syrjintä vaarassa oleville matalan kynnyksen luominen, jotta palvelu olisi tehokas. (Adams 2008, 39.) Mielestämme onnistuimme matalan kynnyksen palvelun tuottamisessa. Mielestämme osanäistä naisista oli syrjintävaarassa. Palveluita ja neuvontapisteitä maahanmuuttajille on tarjolla paljon, mutta ovatko ne kaikki matalan kynnyksen palveluita? Leivotaan yhdessä -leivontakerhoomme voimaannutti osallistuneita naisia. Siitä teemme johtopäätöksen, että toiminta oli tehokas ja tarjosi naisille matalan kynnyksen palvelua. Asiakkaat saivat leivontakerhon aikana sosiaaliohjausta opiskeluun ja työn hakuun liittyen. Kaksi naista päättivät jo hakea opiskelupaikkaa pian. Yksi naisista hakee Diakiin opiskelemaan. He olivat innostuneet opiskelemaan ammatin ja lähtemään työelämään. Silkinportti tuli naisille tutuksi paikaksi, heillä on nyt matala kynnyksikäydä Silkinportissa. Silkinportin toimintakeskuksen ohjaajalta Alemachilta saa sosiaaliohjausta ja neuvontaa. Lisäksi Silkinportissa on mahdollisuus suunnitella omia keskusteluryhmiä, leivontaryhmiä tai muuten vaan kahvitteluhetkiä.

Haasteena oli leivonnan aikana tehtävien tasavertainen jako. Tasavertaisuudella tarkoitamme sitä, että kaikki saavat vuorotellen olla kokin roolissa. Yksi osallistuja antoi palautetta, että hän halusi välillä olla kokin roolissa. Silloin päätimme, että emme pakota naisia vaihtamaan rooleja, annoimme heidän päättää itse. Nyt ymmärrämme, että olisimme voineet pyytää naisia vaihtamaan välillä rooleja. Haasteena oli myös osallistujien suomen kielen taso, osa puhui kohtuullisesti suomea ja muutama osasi suomea perustasolla. Tämän vuoksi päätimme puhua naisille selkokieltä. Keskustelussa haasteena oli puheenvuorojen jakaminen, yksi osallistuja saattaa olla puheliaampi kuin toinen. Ryhmässä oli yksi vahva puhuja ja pelkäsimme, että muut ryhmäläiset eivät ehkä pidä siitä, eikä saa puheenvuoroa. Ohjasimme keskustelua siihen suuntaan, että jokainen sai puhevuoroja. Ryhmästä tulikin yhteisöllinen, naiset tukivat toisiaan myös keskusteluissa.

Toiminnalla oli monta tavoitetta, joten oli pelko, että emme onnistu kaikessa. Kaikki tavoitteet täyttyivät ja tässä toiminnassa saavutettiin vielä enemmän kun olisimme edes osanneet toivoa. Leivotaan yhdessä -leivontakerhoon osallistu-

vat naiset olivat oppineet suomen kieltä, sanavarasto oli laajentunut ja leipomiseen arkitaidot kehittyneet. Tästä sai alun uusi yhteisö, yhteisö erikulttuuritaustaisia naisia, joilla on yhteinen harrastus ja vahva yhteishenki. Tästä saivat alkuunsa uudet kaveruudet, joka on yksi tärkein saavutus. Yleisesti ajatellen palautteet olivat erinomaisen hyviä. Tärkeintä olivat osallistujien palautteet, samoin myös yhteistyötahojen palautteet. Osallistujat antoivat monipuolista ja rakentavaa palautetta. Yhteistyötahot olivat myös erittäin tyytyväisiä tuloksiin. Maahanmuuttajatyötiimin vastaava Pirkko Matkaselkä totesi, että ei olisi uskonut leivontakerhosta tulevan niin menestyksekkästä kun siitä tuli.

Ihmisten virtuaalista kanssakäymistä ja internetiä sekä virallisena että vertaistukea tarjoavana kanavana, eli virtuaalisena auttamisympäristönä, on maailmalla tutkittu jo pitkään.(Gramholm 2010, 157.) Olemme iloisia siitä, että leivotaan yhdessä leivontakerho sai mahdollisuuden toimia virtuaalisesti. Yksi naisista antoi palautehaastattelun aikana idean jatkaa meidän leivontakerhoa ja yhteisöä Facebookin kautta. Olemme perustaneet Facebookiin ryhmän nimeltä ”Leivotaan yhdessä.” Leivontakerhon naiset liittyivät siihen ryhmään ja pidämme yhteyttä Facebookin kautta. Ryhmään laitamme reseptejä, kuvia, ideoita ja paljon muuta. Naiset saavat mahdollisuuden laajentaa sosiaaliverkostoa, samalla oppimalla suomea.

Silkinporttiin teimme ”Leivotaan yhdessä” kansion, johon jätimme kaikki käyttämämme reseptit, mainoksen ja ohjekirjeen taulukkoineen (LIITE 3 & LIITE 4). Pirkko Matkaselkä ilmoitti, että Silkinporttiin tulee vuoden 2015 alusta vapaehtoinen, joka voisi mahdollisesti ohjata myös leivontakerhoa. Lisäksi Vantaan toimintakeskuksen Silkinportin yhteistyö Vantaan Nicehearts ry:n kehittyi ja palautteiden mukaan yhteistyö jatkuu tulevaisuudessa.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Sosiaalialan ammattilainen on avoin, rehellinen ja hänellä on kykyä tunnustaa omat rajansa, tietämättömyytensä ja tuen tarpeensa. Hän on oltava kaikissa tilanteissa mahdollisimman asiallinen ja neutraali toiminnassaan. Eettisellä ja

moraalisella toiminnalla ihmisarvon ja yksilöllisyyden kunnioittaminen on erityis-
asemassa. Eettisyys ammattilaisella tasolla tarkoittaa kykyä pohtia ja kyseen-
alaistaa omaa toimintaa ja päätöksentekoa, sen oikeudenmukaisuutta ja pää-
töksenteon lähtökohtaa. Ammattietiikka merkitsee erityisesti kykyä ja halua
mahdollistaa asiakkaan omien näkemysten esiin tuominen. (Talentia 2013, 5–
6.)

Sosiaalialan työn kohde ja tavoite on tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden edis-
täminen, jonka päämääränä on erilaisuuden kokemusten poistaminen sekä ko-
kemuksen mahdollistaminen tasa-arvoisena olemisesta omassa ja merkityksel-
lisessä elämässä sekä yhteisön jäsenenä. (Helminen 2013, 244–245.) Eettisyy-
teen kuuluu myös yhdenvertaisuuden esille nostaminen. Leivontakerhossa kai-
killa asiakkailla olivat tasavertaiset oikeudet ja kaikille annettiin yhdenvertaista
ohjausta, riippumatta asiakkaan kielitaidosta.

Kehittämistoiminnan tavoitteena eettisessä näkökulmassa on kehittämistyöhön
osallistujien kunnioittaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja oikeudenmukai-
suuden korostaminen. Kehittämistyön tulee olla rehellistä ja avointa, jolloin eet-
tinen asenne näkyy aiheen ja menetelmän valinnassa, tiedon hankinnassa,
työskentelyssä ja tulosten soveltamisessa. Etiikka näkyy lisäksi sopimusten
noudattamisessa kuten aikatauluissa ja kehittämistyön sovituisissa sisällöissä.
(Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–12.)

Osallistujien tulee antaa lupa omien tietojen käyttämiseen kehittämishankkees-
sa. Tässä vaaditaan työstä sekä tavoitteista tiedottamista heille. Lisäksi työn
tekijä sitoutuu aineiston käytössä ja säilyttämisessä siihen, että materiaali käy-
tetään ainoastaan sovittuun tarkoitukseen. Osallistujilla on oikeus lukea anta-
mista tiedoistaan tehtyjä heille liittyviä tekstejä. Sekä heidän mielipiteensä ja
arviointinsa otetaan huomioon arvioinnissa ja pohdintaluvussa sovitusti. Kehit-
tämistyön tietosuojassa osallistujien henkilöllisyyttä ei tule tunnisteta ja raportis-
sa asiat kirjoitetaan siinä muodossa kuin kehittämistyön näkökulmasta on oleel-
lista. Kirjallisesta raportista liitteineen tulee poistaa henkilökohtaisia osoitetiedot
ja puhelinnumerotiedot. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12–14.) On hyvin
tärkeää, että raportissa ei saa näkyä osallistujien henkilöllisyys, ja anonyymitee-

tin turvaamisen kannalta henkilöiden nimet ja muut tunnistamisen tiedot muutetaan (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 17.) Sosiaalinen media on vaarallinen väline ajatelleen henkilötietoja ja tunnistettavuutta. Olemme huomioineet asiakkaiden turvallisuuden myös Leivotaan yhdessä –leivontakerhon Facebook ryhmässä. Facebook ryhmä on suljettu ja ulkopuoliset eivät pysty näkemään ryhmää, eikä ryhmän jäseniä. Lisäksi päädyimme siihen, että naisten kuvia näytämme vaan esityksissä. Opinnäytetyössä on kuvia vaan leivonnaisista, jossa saattaa näkyä vaan käsiä. Eettisyys on tärkeä osa opinnäytetyötämme. Asiakkaan tiedot ja asiakkaan kertomat asiat kuuluvat kaikki vaihtoehtoisuuden alle.

8.2 Ammatillinen kasvu

Ammatillisella kasvulla tarkoitetaan psyykkis-emotionaalista kasvua kohti laajempaa ammattilaisuutta. Ammatilliseen kasvuun kuuluu niin yksilön omaan henkiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen kuin maailmankatsomukselliseenkin muutokseen liittyviä asioita. (Mäkinen; Raatikainen; Rahikka; Saarnio 2009, 33.) Ammatillisen kehittymisen kannalta opinnäytetyöllämme on iso rooli. Toiminnallisen opinnäytetyön prosessi kehittää vuorovaikutus, reflektio- ja ohjaustaitoa, lisäksi myös tiimissä työskentelemisen taitoja. Kaikki nämä taidot ovat tärkeitä työelämässä.

Ammatillisuutemme vahvistui opinnäytetyöprosessin edetessä. Leivontakerhossa opimme maahanmuuttajaryhmän ohjaamisesta ja monikulttuurisesta palveluohjauksesta. Ryhmätoiminnassa meille avautui asioita, mitä tulisi ottaa huomioon kulttuurien välisessä kohtaamisessa. Pyrimme huomioimaan ryhmäläisten erilaiset näkökulmat ja kunnioitimme jokaista ryhmäläistä yksilönä. Työnprosessin edetessä meidän kulttuurienvälinen kompetenssi ja kulttuurisensitiivisyys vahvistuivat. Mielestämme opinnäytetyömme tekemisen ansiosta meillä on tulevaisuudessa valmiudet toimia erilaisissa ympäristöissä sekä erilaisten kohde-ryhmien kanssa käyttämällä vahvuuksia, joita olemme kehittäneet opinnäytetyön prosessin aikana.

Kokemus voi olla välitön, omakohtainen, eletty tai henkilökohtainen, jotakin mitä meille tapahtuu. Erilaisten kokemusten kautta muodostuu uutta tietoa ja kokemuksen sanotaan opettavan. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on pyritty viime vuosina tuomaan kokemusasiantuntijuutta ammatillisen asiantuntijuuden rinnalle. Kokemusasiantuntijuus koostuu henkilön tietämyksestä ja asiantuntijuus ymmärretään olevan seurausta välittömästä kokemuksesta eikä pohjaa akateemisiin opintoihin tai ammatilliseen koulutukseen. Kokemukset ovat arvokkaita itsessään. (Beresford & Salo 2008, 39.) Meillä molemmilla on omaa kokemusta maahanmuuttajanaisten parissa työskentelystä, lisäksi olemme taustoilltamme maahanmuuttajia. Ennen toiminnan aloittamista ajattelimme, että meidän taustalla ja kokemuksilla ei ole isoa merkitystä. Toiminnan loputtua huomasimme, että meidän taustalla ja kokemuksilla on oma merkitys ja me käytimme sitä ohjauksessa. Huomasimme, että monesti naiset samastuivat meihin ja se helpotti heidän ohjaamista ja tukemista.

Alun perin sosiaaliohjaus ei kuulunut meidän tavoitteisiin. Toiminnan alettua huomasimme sosiaaliohjauksen vahvan tarpeen. Aiempaa kokemusta sosiaaliohjauksesta meillä oli vaan harjoittelusta. Olimme oma-aloitteisia ja annoimme sosiaaliohjausta omien taitojen mukaan. Meidän ohjaus- ja neuvontatyöllä toiminnan toteutuksen aikana oli myös tuloksia, monet ryhmäläisistä saivat tietoa ja palveluita, joita olivat etsineet. Osaamme leivontakerhon toteutukseen jälkeen olla kulttuurisensitiivisempiä sosiaaliohjauksessa.

Leivontakerhon ohjaus on ollut monipuolinen kokemus. Olemme oppineet kehittämistyötä ja laajentaneet omia taitojaan. Olemme oppineet uusia ryhmänohjaus taitoja. Ryhmän ohjaaminen oli vaikea tehtävä, olimme yllättyneet miten hyviä palautteita ohjaukseen liittyen saimme naisilta ja yhteistyötahoilta. Silkinportin ohjaaja Alemach G. Michael jopa sanoi, että meistä hehkuu ammattitaitoa. Olemme olleet aikaisemminkin maahanmuuttajien parissa, silti ryhmän ohjaaminen oli meille uusi haaste. Meidän taustamme ja kokemustemme kautta ymmärsimme naisten tilanteita, ihmisten kohtaamisessa meidän vahvuutenamme on kyky kohdata ihmisiä sellaisenaan kun he ovat. Olemme kehittäneet taitoamme monikulttuurisessa sosiaaliohjauksessa.

Meidän rooli ohjaajina korostui haastavissa tilanteissa. Yhdenvertaisen ohjauksen antaminen oli vaikea, koska jokaisella oli oma persoona ja temperamentti. Meidän tehtävä oli pysäyttää puhelias ryhmäläinen tarvittaessa ja osallista se hiljainen keskusteluun. Sellaiset tilanteet syvensivät ammattitaitoamme ongelmien ratkaisussa ja päätöksenteossa.

Ammatti-identiteetillä voidaan ymmärtää yksilöllistä käsitystä ja ymmärrystä omasta ammattilaisuudesta ja itsensä ammattilaisena. Ammatti-identiteetti on rinnastettavissa yksilön muihin identiteetin osa-alueisiin. Identiteettiä voidaan puolestaan lähestyä hieman eri tavoin eri tieteenaloilla, joskin perusymmärrys identiteetistä on aina samankaltainen. Identiteetti on jaettavissa muun muassa persoonalliseen ja sosiaaliseen identiteettiin. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009,34.) Koemme, että meidän oma personalisuus ja identiteetti on se, joka luo meidän ammatillisuuden. Ihmisen personalisuus harvoin muuttuu, mutta identiteetti on se joka kehittyy. Ihminen oppii tuntemaan itsensä paremmin ajan ja kokemuksen myötä. Kokemus leivontakerhon ohjaamisesta, yhteistyöstä ja koko opinnäytetyön prosessista on avannut myös omaa identiteettiä. Olemme oppineet tuntemaan paremmin itseämme ja sen myötä myös ammatillinen identiteetti on kehittynyt.

LÄHTEET

- Adams, Robert 2008. Factors inhibiting and encouraging empowerment through participation. Empowerment, participation and social work. Fourth edition. China: PALGRAVE MACMILLAN, 39-197.
- Arvilommi, Nicola & Voima, Kyösti 2011. Kulttuurien välinen kompetenssi. MMK1 Johdanto opintojaksoon pdf, kevät 2014. Diakonia-ammattikorkeakoulu: Oppimateriaalipankki, 17.
- Beresford, Peter; Lesley Adshead & Suzy Croft 2006. Palliative care, social work and service users: Making life possible. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Dervin, Fred & Keihäs Laura 2006. Monikulttuurisuudesta kulttuurienvälisyyteen: miten kohdata arvoituksia kasvatuksessa. Tempus 3/06, 18. Viitattu 21.7.2014. <http://users.utu.fi/freder/kulttuuri.pdf>.
- Eräsaari, Leena 2009. Jos ratkaisu on yhteisö, niin mikä on ongelma? Teoksessa Karin Filander & Marjatta Vanhalakka-Ruoho (toim.) Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy. 62–69.
- Granholm, Camilla 2010. Virtuaalinen auttamisympäristö voimaannuttavan vuorovaikutuksen ja sosiaalisen tuen tarjoajana. Teoksessa Anneli Pohjola; Aino Kääriäinen; Sirpa Kuusisto-Niemi (toim.) Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Juva: WS Bookwell Oy, 157.
- Harju-Tolppa, Marjo 2004. Setlementin monikulttuuristen naisryhmien voimaantumisen ja sosiaaliset verkostot. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Marginalisaatiokysymysten sosiaalityöerikoisala. Ammatillinen lisensiaattityö.
- Helminen, Jari 2013. Päämääränä sosiaalialan ammattilaisuus. Sosiaaliohjaajien näkemyksiä ammattialasta. Rovaniemi: Lapin yliopisto: Väitöskirja. Viitattu 16.3.2015. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/93213/Helminen_Jari_ActaE127_11.11.2013pdfA.pdf?sequence=8.

- Hernandez Intke, Minna; Matkaselkä, Pirkko 2012. Osaava vanhempi – toiminnallista suomen kielen oppimista äiti & lapsi –ryhmässä. Kielikoulutuspolitiikan verkosto. Viitattu 17.2.2015.
<http://www.kieliverkosto.fi/article/osaava-vanhempi-toiminnallista-suomen-kielen-oppimista-aiti-lapsi-ryhmassa/>
- Herranen, Jatta & Kivijärvi, Antti 2009. Monikulttuurinen yhteisöllisyys: yhteyden ehdot ja tilat. Teoksessa Karin Filander & Marjatta Vanhalakka-Ruoho (toim.) Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.
- Huttunen, Laura; Löytty, Olli & Rastas, Anna 2005. Suomalainen monikulttuurisuus: Paikallisia ja ylijäisiä suhteita. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) Suomalainen vieraskirja: Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, 25–26.
- Hyväri, Susanna & Nylund, Marianne 2010. Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa Terhi Laine, Susanna Hyväri & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 29–34.
- Jantunen, Eila 2010. Vertaistuki masentuneiden osallisuuden vahvistajana. Teoksessa Terhi Laine, Susanna Hyväri & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 85–93.
- Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2012. Vertaisryhmät. Teoksessa Perheen parhaaksi. Perheyön arkea. Helsinki: Edita.
- Joensuu, Terhi & Rustanius, Mirjami (toim) 2005. Voimaa vertaistuesta. Kokeimuksia Suomen pakolaisavun tukena –projektista 2003-2005. Forssa: Suomen Pakolaisapu.
- Juujärvi, Soile; Myyry, Liisa & Pessa, Kaija 2007. Kulttuurinen herkkyyys. Teoksessa Soile Juujärvi, Liisa Myyry & Kaija Pessa (toim.) Eettinen herkkyyys ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi, 267.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

- Kontkanen, Sanna 2014. KULTSI –hanke tukee maahanmuuttajanaisten kotoutumista. Viitattu 25.3.2015. <http://www.inhimillisiauutisia.fi/kultsi-hanke-tukee-maahanmuuttajanaisten-kotoutumista/626124>
- Korhonen, Vesa & Puukari, Sauli 2013a. Monikulttuurisen ohjauksen lähtökohdat. Teoksessa Vesa Korhonen ja Sauli Puukari (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 13-16.
- Korhonen, Vesa & Puukari, Sauli 2013b. Ohjaussuhteen rakentuminen ja kulttuurienväläinen dialogi. Teoksessa Vesa Korhonen & Sauli Puukari (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 94.
- Korhonen, Vesa 2013. Haasteena monikulttuuriset ohjaustilanteet – sosiokulttuurisen oppimisen ja kulttuurienvälisen viestinnän näkökulmia. Teoksessa Vesa Korhonen & Sauli Puukari (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 65–67.
- Kuuskoski, Eeva 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Jorma Niemelä & Virpi Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhannella. Jyväskylä: PS-kustannus, 30–33.
- Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386, 30.12.2010. Viitattu 20.1.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy, 33-34.
- Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) 2008. Maahanmuuttajanaiset: käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa Tuomas Martikainen & Marja Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto ry, 17–20.
- Matkaselkä, Pirkko 2014. Maahanmuuttajakoordinaattori, Vantaan maahanmuuttajapalvelut. Martinlaakso. Henkilökohtainen tiedonanto i.a.
- Mehtola, Sirkku 2012. Vertaisuus ja osallisuus. Teoksessa Auli Ojuri (toim.) Vertaisryhmä. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- Mikkonen, Anna 2005. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat: kokemuksia kotouttamistoiminnasta. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo, Ismo Söderling & Stina Fågel (toim.) Olemme

- muuttaneet: näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto. 57–62.
- Natunen, Luru 2012. Vertaisryhmän rakentuminen. Teoksessa Auli Ojuri (toim.) Vertaisryhmä. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- Nylund, Marianne 2005. Vertaisryhmät kokemuksen ja tiedon jäsentäjinä. Teoksessa Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 195–196.
- Pehkonen, Aini 2005. Maahanmuuttajan kotikunta. Kunnallisalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut nro 52. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Pietilä, Irja 2013. Uuteen kulttuuriin sopeutuminen oppimisprosessina. Teoksessa Vesa Korhonen & Sauli Puukari (toim.) Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus, 51–54.
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 120, 124–129.
- Raunio, Mika; Säävälä, Minna; Hammar-Suutari, Sari & Pitkänen, Pirkko 2011. Monikulttuurisuus ja kulttuurien välisen vuorovaikutuksen areenat. Teoksessa Pirkko Pitkänen (toim.) Kulttuurien kohtaamisia arjessa. Tampere: Vastapaino, 17–23.
- Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa 2005. Johdanto. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Liisa Tiittula (toim.) Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 17.
- Säävälä, Minna 2011. Perheet muuttoliikkeessä: perustietoa maahanmuuttaneiden kohtaamiseen. Katsauksia E41/2011. Helsinki: Väestöliitto.
- Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Anne Alitolppa-Niitamo, Stina Fågel & Minna Säävälä (toim.) Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry, 64.
- Talentia ry 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Ammattieettinen lautakunta. Viitattu 17.3.2015. http://www.talentia.fi/materiaalit/talentian_julkaisut.
- Vantaan kaupunki 2011. Maahanmuuttajatyön tiimin toimintakertomus. Asumispalveluiden ja maahanmuuttajatyön yksikkö, 3.

- Vantaan kaupunki 2014. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala. Tehtävän kuva.
- Vantaan kaupunki 2015. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Sosiaalipalvelut. Maahanmuuttajapalvelut. Viitattu 18.3.2015. http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/maahanmuuttajien_vastaanotto palvelut
- Vantaan Nicehearts ry ia. Olemme naisten ja tyttöjen osallisuuden, tasa-arvon ja kotouttamisen edistäjä. Viitattu 8.5.2014. <http://www.nicehearts.com/>
- Vantaan Nicehearts ry: 2012. Verkkodokumentti. Päivitetty 7.8.2012. Viitattu 8.6.2014. <http://www.nicehearts.com>.
- Vantaan Niceheartsin yhteisöbondi 2014. Esite. Vantaa: Vantaan Nicehearts ry, 4.
- Voima, Kyösti 2005. Maahanmuuttajien työllistyminen kysymyksiä sosiaali- ja terveysalalla. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja D työpape-reita 32. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 9–13.

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET RYHMÄLÄISILLE

1. Täyttikö leivontakerho odotuksesi? Mitä voisi vielä kehittää?
2. Koetko, että ryhmätoiminta on voimaannuttavaa? Miten leivontakerho ja ryhmä ovat auttaneet sinua voimaantumaa?
3. Koetko suomen kielen taitojensa kehittyneen leivontakerhon aikana/uusi sanasto?
4. Mitä olet oppinut leivontakerhossa/ryhmässä (erilaisuus, ennakkoluulot, kulttuuritietoisuus, kulttuuririkkaus)?
5. Mitä uusia taitoja ja tietoa olet saanut?
6. Koetko, että leivontakerho on auttanut sinua integroitumaan suomalaiseen yhteisöön? Pystytkö osallistumaan leivontakerhoon/kerhoon, jota ohjaavat suomalaiset/osallistuvat suomalaiset?

LIITE 2: VANTAAN NICEHEARTS RY HAASTATTELUKYSYMYKSET

- 1.Miten Leivotaan yhdessä- leivontakerho on tukenut kyseisen naisryhmän toimintaa Vantaan Nicehearts ry:ssa?
- 2.Miten Leivotaan yhdessä- leivontakerho on tukenut yhteistyötä Vantaan Nicehearts ry:n, Vantaan kaupungin ja Silkinportin toimintakeskuksen välillä?
- 3.Mitä mieltä olette yhteistyön jatkuvuudesta tulevaisuudessa?
- 4.Miten teidän mielestä me opiskelijat onnistuimme yhteistyön suunnittelemissa ja toteuttamisessa?

LIITE 3: OHJEKIRJE SILKINPORTTIIN

HYVÄ TOIMINNAN OHJAAJA,

Olemme Diakonia- ammattikorkeakoulun opiskelijoita ja olemme opinnäytetyönä tehnyt leivontakerho kokeilun Silkinportin toimintakeskuksessa. Olemme jättäneet Silkinportin käyttöön tämän kansion, josta löydät tämän kirjeen lisäksi Leivotaan yhdessä -leivontakerhossa käytettyjä reseptejä ja toimintakertojen toteutuneen ohjelman taulukkoon. Toivomme, että voisit hyödyntää tätä materiaalia leivontakerhoa ohjattaessa. Tämä kirje on tarkoitettu toiminnan ohjauksen tukemiseksi tarvittaessa. Ohjaaja voi tehdä omia muutoksia.

Leivontakerho voisi olla enemmän kun vaan leipominen. Leivonnan lisäksi toimintaa voisi sisältää keskustelua ja sosiaaliohjausta. Sosiaaliohjausta voi antaa tarvittaessa myös Silkinportin palveluohjaaja Alemach G. Michael.

Muista nostaa esille toiminnassa:

- voimaantumisen
- vertaistuki
- yhteisöllisyys

Kunnioituksella,

Maija Vanhanen
Ratta Thaengthong

LIITE 4: TAULUKKO. KÄYTÄNNÖSSÄ TOTEUTUNEET LEIVONTAKERHON ASIASISÄLLÖT

	Toiminta	Keskustelun aihe
Vko 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustuminen, ohjaajien ja ryhmäläisten esittely, käytännön asioiden sopiminen • Suomenkielen testi • Keittiölaiteisiin, -välineisiin ja leivonta-aineisiin tutustuminen • Sitruunamuffinien leipominen • Keskustelu ja kahvittelu leivoksen kera • Reseptien suunnittelu yhdessä • Ohjaajien kanssa kahden kesken keskustelu/ palveluohjaus ja neuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden ammatti tai koulutus • Arkielämään liittyvät asiat • Ruokakulttuuri
Vko 2	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulumiskierros • Sämpylöiden leipominen • Keskustelu ja kahvittelu • Ohjaajien kanssa kahden kesken keskustelu/ palveluohjaus ja neuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Arkipäivän rasismien kokemus • Vanhempien roolit ja lasten kasvatus eri kulttuurin tyylillä • Pelottava tilanne
Vko 3	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulumiskierros • Yksi ryhmäläinen leipoi oman kulttuurinsa leipää kaikille • Mokkaalojen leipominen • Keskustelu ja kahvittelu • Silkinportin ohjaaja osallistui keskusteluamme ja kertoi meille Silkinportin toiminnasta • Ohjaajien kanssa kahden kesken keskustelu/ palveluohjaus ja neuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuritietoisuus • Naisten asema Suomessa • Suomenkielen opiskelun vaikeus • Mitä kotona syödään
Vko 4	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulumiskierros • Rahkapiirakan leipominen • Keskustelu ja kahvittelu • Ohjaajien kanssa kahden kesken keskustelu/ palveluohjaus ja neuvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Leipominen on terapia • Harrastus • Stressien purkamisen keinot • Lapsuuden ruoka ja juoma
Vko 5	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulumiskierros • Henkilökohtainen kyselyhaastattelu ja Suomenkielen lopputesti • Ohjaaja Maija leipoi meille valmiiksi juustokakun • Lopettamisjuhlat, lahjojen ja kiitoskorttien jako ryhmäläisille • Meidän oman Facebook-sivun ideoiminen tulevaisuuden yhteydenpitoa varten 	<ul style="list-style-type: none"> • Leivontakerhon kokemus, risuja ja ruusuja

LIITE 5: SOPIMUS KUVAAMISESTA

Sopimus kuvaamisesta

Minä XXXX XXXXX

annan luvan kuvata minua ”Leivotaan yhdessä” leivontakerhon toteutuksen aikana.

Paikka ja aika

Vantaa, XX.XX.XXXX

Allekirjoitus

XXXXXXXX

Ehdot:

Kuvia käytetään vaan opinnäytetyössä ja siihen liittyvissä esityksissä. Lisäksi kuvia voidaan lähettää tai näyttää opinnäytetyön yhteistyökumppaneille, Vantaan Nicehearts ry ja Vantaan kaupungin maahanmuuttajatyön tiimi (opinnäytetyön yhteistyötahot).

LIITE 6: LEIVONTAKERHON MAINOS

TERVETULOA SILKINPORTIN LEIVONTAKERHOON!

Haluatko kehittää suomen kielen taitoa ja harrastaa leivontaa? Osallistu leivontakerhoon!

Maanantaisin, kello 13

Osallistumismaksu 2 euroa/per henkilö

Lisätiedot: Alemach G. Michael

puh. 040 836 7599

alemach.michael@vantaa.fi